... sen 10 myngo. **Byxii oronuudai proletaarinar, negedegtii!**

Buriaad-Mongol ҮNEN

BK(b)P-iin Buriaad-Mongol Obkoomoi ba BMASSR-ei Verxoovno Soveedei Preziidiymei oorgan.

№ 63 (2703)
1939 onoi
MAART
18
Sybboota

16-daxi zilee garna
ULAAN-YDE goorod
BMASSR

Myneeder—maartiin 18—Pariizska kommuuniin yder, revoliyyciin xeregte tuhalaxa organizaaca — MOPR-oi yder myn.

BK(в) Paartiiin CK-ei xydelmeri tuxai BK(в) Paartiiin XVIII sjeezd deerв

nyxer Staalinai otçoodno doklaad

SOVEED SOJUUZAI DOTOODIIN BAIDAL*)

Oronoi verxoovno oorganuudta hungaltanuud tuxai xe...el, ede xadaa, manai oronoi dotoodiin baidalai xarakteer...onso eere uşaranь bolxo, SSSR-ei araduudai egeel tere ...xani barisaagai ba soveed oobşçestviin egeel tere jediin...in tolotomo haixan demonstraacanь bolhon baixa jym. ...SR-ei Verxoovno Soveedte hungaltanuud deere, 1937 onoi ...kaabrьda kommuniistnuud ba partiiina bişenyydei bloogoi ...90 millioon şaxuu hungagşad, tailbarilan xelexede, golosovaanida xabaadalsagşad bygediin 98,6 proceentenь golosovaalhan ba tiin 1938 onoi ijyynьde Sojuuzna respyyblikenyy... Verxoovno Soveedyydte hungaltanuud deere kommu...nuud ba partiiina bişenyydei bloogoi tylee 92 millioon ...gagşad, tailbarilan xelexede, golosovaanida xabaadalsagşad ...gediin 99,4 proceentenь golosovaalhan baihaniinь medeeze ...e.

Soveed stroin bata bexinь ba soveed zasagai baragdaşaxysenei istooçnigonь egeel ende baina.

Ene xadaa, tiixe xoorondoo, xerbee dainai boloo geeşeg...aanь, manai aarmiin tiil ba froont bolbol edenei nege...tei ba dotoodiin jediinstvotoi baihan deerehee,—ondoo ...ş haa orondo oroxodoo, ylyy byxe baixa gehen jabadal ...o, eneen tuxai seregei tulaldaanuudai xiliin saanaxi dura...ud hanaa xadanь bolxo hen baina.

Xiliin saanaxi preessiin zarim xedii deejatelьnyyd xadaa, ...ed organizaacanuudiiji, Troocki, Zinoovьjev, Kaamenev, ...ir, Tyxaçeevski, Rozengoolьc, Buxaarin ba busad iizverg...metiin şpioonuud, aluurşad ba vrediitelьnyydhee seber...jabadal bolbol soveed stroiji „guibuulhan" şingieer, „za...iral" oruulhan şingieer şaşaldadag baixa jym. Ene buzar ...daanь xadaa, tereeniiji bahabal xyrxe baina. Soveed orga...zaacanuudiiji xorotoi ba daisan elemeentnyydhee seberlel...bolbol soveed stroiji jaagaad guibuulza ba zadagairuulza ...a jym? Xiliin saanaxiin urda burtag oruu şiregyylde...ohon, xariin çinyyşe byxenei urda dooro doxilgiin ...ol medereleer nebterehen, tereende şpioonsko alba ...er belen baihan, şpioonuudai, aluurşadai ba vrediitelь...lei troockiis-buxaarinska kyyçke,—dala myr deeree ka...is raabstviin jarmooji yrgelen jabaa, xiliin saanaxi ja...i ynderdeere tabigdamai çinyyşede oroxodoo, kapitaalai ...enyydhee sylee, hyylşiin soveed grazdaniin bolbol, tolgoi...oo deedteenь baina geze oilgoogyi xynyydei kyyçke,—ene ... xudaldahan raabuudai eedegyi baanda bolbol xendee xe...i jym, aradai tula ene bolbol jamar ynete jyymen bolzo şada...ym, ene bolbol xeniiji „zadagairuulza" şadaxa jym? 1937 ... Tyxaçeevski, Jakiir, Yboreeviç ba busad iizvergnyyd ...gdan alagdaxaar priigovorlegdehen baigaa. Eneenei hyy... SSSR-ei Verxoovno Soveedte hungaltanuud boloo hen. ...altanuud xadaa golosovaaniiin bygede xabaadagşadai ... proceentiiji soveed zasagta ygehen baina. 1938 onoi ...le Rozengoolьc, Riikov, Buxaarin ba busad iizvergnyyd ...gdan alagdaxaar priigovorlegdehen baigaa. Eneenei hyy... Sojuuzna respyyblikenyydei Verxoovno Soveedyydte ...altanuud boloo hen. Hungaltanuud xadaa golosovaaniiin ...de xabaadagşadai 99,4 proceentiiji soveed zasagta yge...aina. Ende „zadagairalai" temdegyyd xaana bainab, ene ...gairalanь" hungaltanuudai rezylьtaaduudta jyynde me...eegyib geze asuuxaar bolxo jym.

Ede xariin şaşag şaliguudiiji duulxadaa, xerbee şpioo...iiji, aluurşadiiji ba vrediitelьnyydiiji syleede orxioo haa ...roloxodonь, alaxadanь ba şpioonaaz xexedenь tedenerte ... xeegyi haa, soveed organizaacanuud bolbol xalşaaş ...e bata bexi ba togtuuritai baixa hen baigaa gehen vii...jireze bolxo baina (Enieeden). Vrediitelьnyyd, aluurşad, ...nuudiiji zutar naaglaar arşalagşa, ede gospodaanuud bol...ail erte tolgoigooroo sasuulna bişe gy?

Soveed organizaacanuudiiji şpioonuudhaa, aluurşadhaa, ...telьnyydhee seberlelge bolbol ede organizaacanuudai ...xi byxezyylgede asaraxa johotoi baihan ba ynexeeree ...han baina geze xelebel, ynen bolxo bişe aal? Zişeelxe...asaan nuurai dergede bolhon sobiitinuud bolbol soveed ...izaacanuudiiji şpioonuud ba vrediitelьnyydhee seberlelge ...i soveed organizaacanuudiiji byxezyylgiin ton ynen arga ...genь myn baihan tuxai xeleegyidee jaagaab?

* * *

Dotoodiin poliitikiin talaar, paartiiin zorilgonuud:

1. Glaavna kapitaliis oronuudiiji yiledberiiin teexnikiin promiişlennostiiin urgaltiin teempnyydei talaar xyseze ...ь garaad baihan xadaa, eneenei hyyleer—tedeneriiji ol... 10-15 zilei torşo soo myn baha ekonomiiçeska xyseze ...ь garxiin tulada, manai promiişlennostiiin debzeltiiji, aza...yteesiin urgaltiiji, yiledberiiin teexnikiin narizan haizaralgiiji ...ь xygzeen delgeryylxe.

2. Oiriin 3-4 zilei torşo soo, gektaarhaa dunda urgasa ...ceentner bolgon, zilbyride 8 miliaard pyyd oroohonoi ...beriiji tuilaxa, texniiçeske kylьtyyrenyydei talaar yiled...ji dunda zergeer 30—35 proceent jixe bolgoxo, xonidoi ...axainuudai too tolgoiji xojor daxin, tomo eberte malai ...tolgoiji—40 proceent, aduu moridoi too tolgoiji—35 pro... olon bolgoxiin tulada, manai gazartariaalangai ba mal...i debzeltiiji saaşanь xygzeen delgeryylxe.

3. Xydelmerişedei, tariaaşadai, intelligeenciin materiaalь... kylьtyyrne baidalai haizaraltiiji saaşanь yrgelzelyylxe.

4. Manai socialiis Konstituuciiji azabaidaldanь xeiberilgyi ...ulxa, oronoigoo politiiçeske azabaidalai demokratizaacal...esestenь xyrter bejelyylxe, soveed oobşçestviin moraalь...olitiiçeske jediinstviiji ba xydelmerişedei, tariaaşadai, intel...nciin ebte xani barisaagai xariisan azalalgiiji byxezyylxe, ...ei araduudai ebte xani barisaaji byxii xemzeegeerenь ...yylxe, soveed patriotiizmiiji xygzyylxe ba kylьtiviiro...

5. Kapitaliis xyrieelelge tuxai martaxagyi ba xari oronoi ...ke xadaa manai orondo şpioonuud, aluurşad, vrediitelь... elьgexe baixa geze hanaxa, eneen tuxai hanaxa ba ...socialiis razveedkiiji byxesyylxe, aradai daisadiiji buta ...odonь ba yndeheerenь halgaxadanь sistematiiçeska ...nde tuhalxa.

*) *Yrgelzelel. Exiniinь „B.-M. Ynenei" maartiin 16-nai ...erio xaragtii.*

III

BK(b)P-ji SAAŞADANЬ BYXEZYYLGE

Politiiçeske liiniiin ba yderbyriiin praktiiçeska xydelmeriiin talaar xaraxada, otçoodno yje bolbol manai paartiiin generaalьna liiniiin dyyren ilaltiin yje baigaa. **(Nerjeme, udaan aplodismeentnyyd).**

Byxii aradai azaxiida socialiis sisteemiin batazalga, promiişlennostь ba gazartariaalangai rekonstryykciiji şine teexnikiin yndehe huuri deere tygesxelge, promiişlennostiiin talaar xojordoxi tabanzilei plaaniiji bolzorhoonь tyryyn gyisedxelge, oroohonoi zilbyriiin yiledberiiji 7 milliaard pyyd xyrter debzyylge, guiranşalaliiji ba xydelmerigyidelgiiji ygeixelge ba aradai materiaalьna ba kylьtyyrne baidalai debzelte, — manai paartiiin poliitikiin zybiiji, tereenei xytelberiiin zybiiji demonstriirovalagşa gol gol gyiseltenyydenь iime baina.

Ede tuilai jixe gyiseltenyydei urda, manai paartiiin generaalьna liiniiin protiivniguud, eldebiin „zyynei" ba „baruunai" teçeeninyyd, alibyxii trockiis-piatakoovsko ba buxaarinska-riikovske xubilantyregşed bolbol komoog soogoo xorgodoxo, eehediingee ylьte şiregdehen „platfoormonuudiiji" daldalan niuuxa ba podpoolьdo oroxo baatai baişoo hen. Aradai voolido medelee ygexe zyrxegyi baiza, tedener bolbol menьşeviigyydtei, eseernyydtei, faşiistnuudtai niilexe, xariin razveedkede alba xexejee oşoxo, xylehenei şpioonuud bolxo ba manai oroniiji tahalan xubaaxa ba tereen soo kapitaliis raabstvo hergeen bodxooxo jabadaldanь Soveed Sojuuzai daisadta tuhalaxiiji ujalgaa ygexe geze bodomzolohon baina.

Manai paartiiin liiniiin protiivniguudai, hyyldenь aradai daisad bologşodoi aldargyi esesenь iime baina. Aradai daisadiiji butasoxizo, partiiina ba soveed organizaacanuudiiji xubilantyregşedhee seberleed baixadaa, paarti bolbol eeriingee politiiçeske ba organizacioonno xydelmeride byri ylemze jediine boloo, tere xadaa eeriingee Centraalьna Komiteediiji toiron byri ylemze niagta zagsaaltai bolhon baina. **(Nerjeme aplodismeentnyyd. Bygede delegaaduud xyl deeree bodood, doklaadçigliiji amarşalna. „Nyxer Staalinda—uraa! Nyxer Staalin mandag! Manai paartiiin CK mandag! Uraa!" gehen abiaanuud garna).**

Otçoodno yje soo, paartiiin dotoodiin azabaidalai xygzelte tuxai, tereenei organizacioonno ba propagandiis xydelmeri tuxai konkreetne barimtanuudiiji xaraza yzeje.

1. Paartiiin sostaaviiji haizaruulxiin xemzeenyyd. Organizaacanuudiiji zizedxelge. Xytelberilexii oorganuudiiji doodo şatiin xydelmeride dytelyylge.

Paartiiji ba tereenei xytelberilexii oorganuudiiji byxezyylge xadaa otçoodno yje soo, xamagai tyryyn, xojor liininyydeer bejelyylegdehen baina gebel: paartiiin sostaaviiji regyliirovelexe, naidabarigyinyydiiji tyrin gargaxa ba erximyydiiji şilen abxa liinieer, myn organizaacanuudiiji zizedxexe, tedeenei xemzeejinь baga bolgoxo ba xytelberilexii oorganuudiiji doodo şatiin, operatiivna, konkreetne xydelmeride dytelyylxe liinieer.

Paartiiin XVII sjeezd deere, paartiiin 1874488 çleengyyd tyleelegdehen baigaa. Xerbee ede barimtanuudiiji urda teexi, paartiiin XVI sjeezd deere tyleelegdehen, paartiiin çleengyydei too tuxai barimtanuudtai sasuulaa haa, paartiiin XVI sjeezdhee XVII sjeezd xyrterxi yje soo, paartida 600 miangan şine çleengyyd nemeze orohon bolxo jym. 1930—1933 onuudai ysloovinuud soo paartida iime maassova oloor orolgo bolbol tereenei sostaaviiji elyyrbişe ba haigyi yrgedelge myn bolno geze mederengyi baiza şadaxagyi baigaa hen. Paartiiin zergenyydte gansaxan le ynen sexe ba preedanne xynyyd bişe, myn baha slyçaina xynyyd, paartiiin tugiiji eehediingee liiçne zorilgonuudta aşaglan xereglexiiji ermelzegşe, myn baha karьjeriistnuud orozo baina geze paarti bolhol medehen baigaa. Paarti bolbol eehediingee çleengyydei gansaxan le toogoor bişe, myn, xamagai tyryyn, tedenerei şanaraar xysetei baina geze paarti bolbol medengyi baiza şadaxagyi baigaa. Eneentei daşaramduulan, paartiiin sostaaviiji regyliirovelexe tuxai asuudal garaa hen. Yşee 1933 ondo exilegdehen, paartiiin çleengyydei ba kandidaaduudai seberlelgiiji yrgelzelyylxe geze şiidxegdehen baigaa, tiin tere bolbol 1935 onoi mai boltor ynexeeree yrgelzelyylegdehen baina. Saaşaa, paartida şine çleengyydiiji abalgiiji boliuulxa geze şiidxegdehen baigaa, tiin tere bolbol 1936 onoi sentiaabrь boltor ynexeeree boliuulagdahan ba tiixe zuura paartida çleengyydiiji abalga bolbol zybxen le 1936 onoi nojaabrь negende hergeen bodxoogdohon baina. Saaşaa, paarti dotor yseen bişe hezegtei elemeentnyyd bii gehen jabadaliiji gerşelhen, nyx. Kiiroviiji xoroto muuxaigaar alalgatai xolbolduulan, partiiina dokymeentnyydei şalgaltiiji ba helgelgiiji jabuulxa geze şiidxegdehen baigaa, tiixe zuura, terenş nygeedenş zybxen le 1936 onoi sentiaabrьda dyyrgegdehen baina. Gansaxan le eneenei hyyleer, paartida şine çleengyydiiji ba kandidaaduudiiji abalga neegdehen baigaa. Ede byxii xemzeejabuulganuudai rezylьtaadta, paarti bolbol tere xadaa eeriingee zergenyydiiji slyçaina, passiivna, karьjeriis ba sexe daisan elemeentnyydhee seberleed, ylemze bata ba preedanne xynyydiiji şilen abalgiiji tuilahan baina. Seberlelge xadaa serьjoozno alduunuudgyigeer yngergegdehen baigaa geze xeleze boixogyi. Tiigebeş, alduunuud bolbol uridlan tuxailaza bolxohoo jixe baişoo hen. Maassova seberlelgiin meetodiiji saaşadaa xereglexegyi uşartai baihamnai hezeggyi baina. Gebeş, 1933—1936 onuudai seberlelge bolbol jyynş haa zailaşagyi baihan ba tere xadaa gol tyleb poloziitelьna rezylьtaaduudiiji ygehen baina. Odoo XVIII sjeezd deere, paartiiin 1 millioon 600 mianga şaxuu çleengyyd, tailbarilan xelexede, XVII sjeezdiinxide oroxodoo, paartiiin 270 miangan çleengyydeer yseen, tyleelegdebe. Gebeş eneende muuş jyymenь ygeil daa. Xarin, ene—deere baina, uşaranь xadaa paarti bolbol eerligee xog boguudhaa seberledegeeree byxezedeg baina. Paarti bolbol myneე manaida tereenei çleengyydei toogoi talaar nege xedii baga baina, tiigebeş tere bolbol şanaraigaa talaar deere baina.

Ene xadaa jixe gyiselte myn.

Yderbyriin partiiina xytelberiiji haizaruulga tuxai doodo şatiin xydelmeride tereeniiji dytelyylxe talaaranь, tereeniiji saaşadanь konkretizaacalxa talaaranь abza xelebel, organizaacanuudiiji zizedxelge, tedeenei xemzeejinь baga bolgolgo xadaa ede organizaacanuudiiji xytelberilexe jabadaldanь partiiina oorganuudta xyngedxeze ygexiin tulada, tiin xytelberiiji eeriijinь konkreetne, amidii, operatiivna bolgoxiin tulada ylemze hain arga zebsegenь myn bolno gehen viivodte paarti jirehen baina. Zizedxelge xadaa narkomaaduudaişji liinieer, myn baha administratiivna-territoriaalьna organizaacanuudaişji liinieer, tailbarilan xelexede, sojuuzna respyyblikenyydei, xizaarnuudai, ooblastьnuudai, raioonuudai g. m. liinieer jabahan baina. Abtahan xemzeejabuulganuudai rezylьtaadta, bidener bolbol mynee 7 sojuuzna respyyblikenyydei orondo 11 sojuuzna respyyblikenyydtei, SSSR-ei 14 narkomaaduudai orondo 34 narkomaaduudtai, 70 xizaarnuud ba ooblastьnuudai orondo 110 xizaarnuud ba ooblastьnuudtai, 2559 gorodskoi ba xydeegei raioonuudai orondo 3815 raioonuudtai bolhon bainabdi. Eneentei zoxilduulan, paartiiin xytelberilexii oorganuudai sisteeme soo, mynee BK(b)P-iin CK tyryytei, 11 centraalьna komiteedyyd, 6 kraikomuud, 104 oblastnoi komiteedyyd, 30 okruznoi komiteedyyd, 212 niitegorodskoi komiteedyyd, 336 gorodskoi raioonno komiteedyyd, 3479 xydeegei raioonno komiteedyyd ba 13060 exin partiiina organizaacanuud bii baina.

Organizaacanuudiiji zizedxelgiin xereg dyyrenxei geze xeleze bolxogyi. Zizedxelge bolbol saaşaş jabaxa baina. Gebe jaabaş haa, ene bolbol eeriingee yretei rezylьtaaduudiiji xydelmeriiin yderbyriiin xytelberiiji haizaruulxaş talaar, myn baha xytelberiiji eeriijinь doodo şatiin, konkreetne xydelmeride dytelyylxeş talaar ygeze baina. Organizaacanuudiiji zizedxelge xadaa xytelberilexii xydelmeride xeden zuun, miangan şine xynyydiiji debzyylxiin arga ygehen, eneen tuxai bi byri xelenegyib.

Ene xadaa bahal jixe gyiselte myn.

2. Kaadrnuudiiji şilen abalga, tedeneriiji debzyylge, tedeneriiji xubaarilan tabilga

Paartiiin sostaaviiji regyliirovelelge ba xytelberilexii oorganuudiiji konkreetne doodo şatiin xydelmeride dytelyylge bolbol paartiiin ba tereenei xytelberiiin saaşanxi byxezelgiin ton gansal arga zebsegenь baigaa bişe ba baizaşji şadaxagyi baihan jym. Paartiiji byxezyylgiin ondoo arga zebsegenь xadaa otçoodno yje soo kaadrnuudtai jabuulxa xydelmeriiin yndeheeree haizaralga, kaadrnuudiiji şilen abalgiin xeregei, tedeneriiji debzyylgiin, tedeneriiji xubaarilan tabilgiin, tedeneriiji xydelmeriiin proceess soo şalgalgiin haizaralga baihan jym.

Paartiiin kaadrnuud xadaa—paartiiin komaandna sostaav geeşe, tiin manai paarti bolbol zasagta baihan tuladanь,—tedener bolbol myn baha xytelberilexii gyrenei oorganuudai komaandna sostaavanь myn bolno. Praaktika deere şalgagdahan, zyb politiiçeske liiniiin zoxioon baiguulagdahanai hyyleer, paartiiin kaadrnuud bolbol partiiina ba gyrenei xytelberiiin şiidxexii xyseniinь boldog baina. Zyb politiiçeske liinitei baixa geeşe,—ene xadaa tyryyşiin ba egeel şuxala xereg baihanь labtai. Gebeş, enenь jyynş haa dutuu baina. Zyb politiiçeske liini bolbol deklaraaciin tula bişe, xarin azabaidaldanь gyisedxexiin tula xeregtei. Gebeş, zyb politiiçeske liiniiji azabaidaldanь bejelyylen gyisedxexiin tulada, paartiiin politiiçeske liiniiji oilgodog, tereeniiji eeriingee liini bolgon abdag, tereeniiji azabaidaldanь gyisedxexeer belen baihan, tereeniiji praaktika deerenь bejelyylze şadadag ba tereenei tylee xariuusaxa, tereeniiji arşalaxa, tereenei tylee temesexe şadabaritai kaadrnuud xeregtei, xynyyd xeregtei. Eneengyigeer, zyb politiiçeske liini bolbol saarhan deere yleşxe ajuulda orono.

Soxom ende le kaadrnuudiiji zybeer şilen abxa tuxai, kaadrnuudiiji urguulxa tuxai, şine xynyydiiji debzyylxe tuxai,

(*Nyxer Staalinai doklaadai yrgelzeleliijinь xojordoxi niuurta yzegtii*

Nyxer Staalinai doklaadai yrgelzelel

kaadrnuudiiji zybeer xubaarilan tabixa tuxai, tedeneriiji xehen xydelmerieerenь şalgaxa tuxai asuudal bodzo garna.

Kaadrnuudiiji zybeer şilen abxa gedeg jyyb?

Kaadrnuudiiji zybeer şilen abxa geeşe, ene xadaa eertee orologşod ba tuhalagşadiiji sugluulan abaad, kanceliaar zoxiooxo ba tendehee eldebiin zaabarinuudiiji gargaxa jabadal yşee bolno bişe. **(Enieeden)**. Ene xadaa myn baha eeriingee zasagiiji xeteryylen xereglexe, xeden arbaad ba zuugaad xynyydiiji toolkogyigeer nege gazarhaa nygeedeдenь ba heergenь xajalaxa ba duuhaxagyi „reorganizaaca" xexe jabadal bolno bişe. **(Enieeden)**.

Kaadrnuudiiji zybeer şilen abxa geeşe:

Negedexieer, kaadrnuudiiji paartiiin ba gyrenei altan foond şingieer segnexe, tedeneriiji ximgadaxa, tedeneriiji xyndelexe jabadal bolno.

Xojordoxioor, kaadrnuudaa medexe, kaadrova xydelmerilegşe byxenei dostooistviiji ba dutuujinь narin şangaar şudalan yzexe, xydelmerilegşiin şadabarinь jamar poost deere jyynheeş beleneer xygzen delgerexe baihiinь medexe jabadal bolno.

Gurbadaxiaar, kaadrnuudiiji anxaraltaigaar urguulxa, urgaza jabaa xydelmerilegşe byxende deeşe yrgegdexe jabadaldanь tuhalaxa, tiime xydelmerilegşedtei tesemgeigeer „şireldexiin" tulada sagiiji gamnaxagyi ba tedenerei urgaltiiji tyrgedxexe jabadal bolno.

Dyrbedexieer, şine, zaluu kaadrnuudiiji sag soonь, zorimgoigoor debzyylxe, tedeneriiji xuuşan huuridanь xeteryylen bailgaxagyi ba tedeneriiji gaşalgaaxagyi jabadal bolno.

Tabadaxiaar, xydelmerilegşediiji poostnuudtanь xubaarilan tabixadaa, xydelmerilegşe byxen huuridaa baihanaa mederexeer, xydelmerilegşe byxen, tere xadaa eeriingee liiçne şanaraar jyrenxiidee jyy ygeze şadaxa şadabaritai baihan, tereenee manai niitiin xeregte maaksimym ygexeereer, kaadrnuudiiji xubaarilan tabixa xydelmeriiin niite şiglyylge bolbol politiiçeske liiniiji gyisedxexiin nereer ene xubaarilan tabilgiin xegdehen, tereenei eriltenyydte xysed zoxildoxooroor jabuulxa jabadal bolno.

Ende, şine, zaluu kaadrnuudiiji zorimgoigoor ba sag soonь debzyylxe tuxai asuudal ilangajaa udxaşanartai baina. Manai xynyydte ene asuudalda yşee xysed honortxolgo ygei baina geze bi hananab. Nege zarimuud tooloxodoo, xynyydiiji şilen abalgada, gol jixenxidee, xuuşan kaadrnuudta orijentiirovelxe xeregtei gedeg baina. Busadanь, xarin, gol jixenxidee, zaluu kaadrnuudta orijentiirovelxe geze hanadag baina. Minii hanaxada, edenerei xeniinş xadaa endyyredeg baina. Xuuşan kaadrnuud xadaa paartida ba gyrende jixe bajaliganь bolxo baihaniinь labtai baina. Zaluu kaadrnuudta ygei jyymen tedenerte bii baina gebel—xytelberiiin talaar aixabtar jixe ooped, maarksiis-leeninske principiaalьna xatuuzal, xeregee medexe jabadal, orijentiroovkiin xysen bii. Gebeş, negedexieer, xuuşan kaadrnuud xododoo yseen, xeregteihee yseen baidag ba teedş tedener priroodiin jesteestvenne zakoonuud deerehee,zarimaniinь stroihoo garza exileze baina. Xojordoxioor, xuuşan kaadrnuudai nege çaastьdanь zarimdaa yngerhen sagaixijaa ysed xaraad baixa, yngerhen sagaixi deere laglain huuxa, xuuşanaixi deeree huugaad, azabaidaldaxi şine jyymiiji obiooroxogyi uşar baidag jym. Ene xadaa şiniiji mederexe mederelee geelge geze nerlegdedeg. Ene xadaa jixel serьjoozno ba ajuultai dutagdal myn. Zaluu kaadrnuud tuxai xelebel, tedenerte xuuşan kaadrnuudai ezelen baidag, tiime ooped, xatuuzal, xeregee medexe jabadal ba orijentiroovkiin xysen ygei baihaniinь labtai. Gebeş, negedexieer,zaluu kaadrnuud xadaa aixabtar olonxinь bolxo baina, xojordoxioor, tedener zaluunuud, tiimehee, dab geheer, stroihoo garalga tedenerte zanaza bainagyi, gurbadaxiaar, şiniiji mederel, —bolьşeviig xydelmerilegşe byxenei yne jixete şanar elbeg baina, dyrbedexieer, tedener bolbol aixabtar tyrgeneer urgadag ba gegeeredeg baina, tedener aixabtar şuumgaigaar deeşee tyrin zydxene gebel, ybegeregşediiji tedenerei xyseed, tedenertei zergelen jabaxa ba tedenerte dostoino xalaanь bolxo tere sag xolo bişe baina. Tiime xadaa, zorilgo bolbol nege gebel, xuuşanai gy, ygei gebel, şine kaadrnuudta orijentiirovelexe gehende bişe, xarin xuuşan ba zaluu kaadrnuudiiji paartiiin ba gyrenei xytelberilexii xydelmeriiin nege niite orkeestrte negedxexe, taaruulxa jabadalda xaraa barixa gehende baina. **(Udaan aplodismeentnyyd)**.

Egeel iimede, zaluu kaadrnuudiiji xytelberilexii poostnuudta sag soonь ba zorimgoigoor debzyylxe zailaşagyi şuxala baina.

Otçoodno yje soo, partiiina xytelberiiiji byxezyylxe xeregte, paartiiin serьjoozno gyiseltenyydeinь negen bolbol paarti xadaa kaadrnuudiiji şilen abalgiin talaar xuuşan ba şine xydelmerilegşediiji taaruulxa jabadalda soxom ene xaraaji doorohoo deere xyrterenь amzaltataigaar jabuulhanda baina.

Paartiiin Centraalьna Komiteedte bii baigaa barimtanuudhaa xaragdaxanь xadaa, otçoodno yje soo, paarti bolbol gyrenei ba partiiina liinieer xytelberilexii poostnuudta partiiina ba paartida premekaadladag, 500 mianga garan zaluu bolьşeviigyydiiji, tedeen soohoo 20-hoo ylyy proceent exenernyydiiji debzyylze şadahan baina.

Myneө zorilgo bolbol jamar jyymende bainab?

Zorilgo xadaa, doorohoo deere xyrterenь kaadrnuudiiji şilen abalgiin xeregiiji xysed nege garta abxa, tereeniiji johotoi, nauuçna, bolьşeviig ynder deere yrgexe jabadalda baina.

Eneenei tula, kaadrnuudiiji yzen şudalaxa, debzyylxe ba şilen abxa xeregiiji ondo ondoo otdeelnyydeer ba seektornyydeer butargaxa jabadaliiji eseslexe ba eneeniiji nege gazarta xamtadxaxa zailaşagyi şuxala.

Iime gazaranь xadaa BK(b)Piin CK-ei sostaav sooxi kaadrnuudai ypravleeni ba respyblikaanska, xizaarai ba oblastnoi partorganizaaca byxenei sostaav sooxi kaadrnuudai zoxixo otdeel baixa johotoi.

3. Partiiina propagaanda. Paartiiin çleengyydei ba partiiina kaadrnuudai marksiis-leeninske xymyyzel

Partiiina xydelmeriiin talaar yşee nege, ton şuxala ba ton xariuusalgatai halbari bii ba eneenei liinieer otçoodno yje soo, paartiiin ba tereenei xytelberilexii oorganuudai byxezyylge bejelyylegdehen baina gebel, —ene xadaa yystne ba xeblelei partiiina propagaanda ba agitaaca, paartiiin çleengyydiiji ba paartiiin kaadrnuudiiji marksiizm-leniniizmiin dyyxeer xymyyzyylxe talaar xydelmeri myn. Paartiiin ba tereenei xydelmerilegşedei politiiçeske ba teoretiiçeske xemzeejinь deeşelyylxe talaar xydelmeri myn.

Partiiina propagaandiin xeregei, manai xydelmerilegşedei marksiis-leeninske xymyyzelei xeregei ton serьjoozno udxaşanar tuxai delgerengiigeer xelehenei xereg bii aal. Bi bolbol gansaxan le partiiina apparaadai xydelmerilegşediiji xaraada abna bişeb. Bi bolbol myn baha komsomoolьsko, profsojuuzna, xudaldaa-koperatiivna, azaxiin, soveed, gegeerelei, seregei ba bişe bişe organizaacanuudai xydelmerilegşediiji xaraada abalsanab. Paartiiin sostaaval regyliirovaniiin ba xytelberilexii oorganuudiiji doodo şatiin xydelmeride dytelyylxiin xeregiiji xangaltataigaar tabiza bolxo baina; kaadrnuudiiji debzyylgiin, tedeneriiji şilen abalgiin, tedeneriiji xubaarilan tabilgiin xeregiiji xangaltataigaar tabiza bolxo baina; gebeş, xerbee ede bygediin baitar, manai partiiina propagaanda bolbol jamar-negen uşarhaa doxolozo exilee haanь, xerbee manai kaadrnuudai marksiis-leeninske xymyyzelgiin xeregei abirtaza exilee haanь, xerbee ede kaadrnuudai politiiçeske ba teoretiiçeske xemzeejinь deeşelyylxe talaar manai xydelmeriiin hularaa haanь, tiin eehedee kaadrnuud bolbol eneegeer daşaramduulan, manai uragşaa xydeleenei perspektiiviiji honirxoxoo bolioo haanь, manai xeregei yneniiji oilgoxoo bolizo ba deerehee ygtehen zaabarinuudiiji hoxoroor ba mexaniiçeskaar dyyrgegse, perspektiivegyi deliaaguud boloo haanь,—byxii manai gyrenei ba partiiina xydelmeri bolbol zaabol abirtaxa johotoi baina. Gyrenei ba partiiina xydelmeriiin jamarş atagai halbariiin xydelmerilegşedei politiiçeske xemzee ba marksiis leeninske soznaatelьnostinь deere baixa byri, xydelmerinь eeree ulam aşag yretei, xydelmeriiin rezylьtaaduudanь ulam effektiivne baixa ba myn heerge,—xydelmerilegşedei politiiçeske xemzee ba marksiis-leeninske soznaatelьnostinь dooro baixa byri, xydelmeridenь magad tahaldalnuud ba buruutan unalganuud baixa, eehedee xydelmerilegşed bolbol magad ulam zizegyyd ba deliaaguud —gontooşod bolon xubilza bolxo, tedenerei xubilantyrelgenь magad bolxo baihaniiji aksiooma geeşe geze mederexe xeregtei. Xerbee bidener bolbol xydelmeriiin byxii halbarinuudai manai kaadrnuudiiji tedener xadaa dotoodiin ba ulasxoorondiin orşom baidalda syleetei orijentiirovelze şadaxa bolxoor, tiime xemzeegeer ideologiiçeska beledxeze ba politiiçeske xatuuzuulza şadaa haa, xerbee bidener bolbol tedeneriiji oronoo xytelberilexe xytelberiiin asuudalnuudiiji serьjoozno alduunuudgyigeer şiidxexe şadabaritai xysed bolbosorohon marksiistnuud-leenincyyd bolgozo şadaa haa,—bidener bolbol manai byxii asuudalnuudai arbanai jyhen xubinь şiidxegdeed baina geze tooloxo byxii yndehe barimtatai baixa hemdi geze etigeltei xelexede bolxo baina. Tiigeedş ene zorilgiiji bidener xelseengyi şiidxeze şadaxabdi, uşaranь xadaa tereeniiji şiidxexe jabadalda zailaşagyi şuxala byxii arga zebseg ba arga şadabarinuud manaida bii baina.

Zaluu kaadrnuudiiji urguulxa ba formiirovalxa jabadal manaida jyre, nauukiin ba teexnikiin tus tusagaar halbarinuudai talaar speciaalьnostьnuudai talaar jabaza yngerdeg baina. Enenь zailaşagyi şuxala ba taaramzataiş baixa jym. Specialiistmeedig bolbol tereentejee xamta fiizikiin gy, ali botaanikiin talaar specialiist baihanai ba myn heergeş baihanai xereg inь ygei baina. Gebeş, nauukiin nege halbari bii ba eneeniiji medexenь nauukiin byxii halbarinuudai bolьşeviigyydte ujalga baixa johotoi gebel,—ene xadaa oobşçestvo tuxai, oobşçestviin xygzeltiin zakoonuud tuxai, proletaarska revoliyyciin xygzeltiin zakoonuud tuxai, socialiis baiguulaltiin xygzeltiin zakoonuud tuxai, kommuniizmiin ilalta tuxai marksiis-leeninske nauuka myn. Өeriigee leeninec geze nereledeg aad, eeriingee speciaalьnostь soo bejee xaahan, xelebel, matemaatika soo, botaanika gy, ali xiimi soo bejee xaahan ba eeriingee speciaalьnostьhaa saaşa jyyş xaradaggyi xyniiji ynexeer leeninec geze toolozo bolxogyi baina. Leeninec bolbol nauukiin tereende durlagdahan halbariiin gansaxan le specialiist baiza şadaxagyi baina,—tere xadaa tereentejee xamta, eeriingee oronoi sydьbaagaar tyrgen honirxodog, obşçeestvenne xygzeltiin zakoonuudtai tanil, ede zakoonuudiiji azaglan xeregleze şadadag ba oronoo xytelberilexe politiiçeske xytelberiiin aktiivna xabaadagşanь ba xiiji ermelzedeg, poliitig-obşçeestvennig baixa johotoi. Ene xadaa, bolьşeviigyyd specialiistnuudta nemelte nagruuzka bolxo baihanь labtai. Gebeş, ene xadaa rezylьtaaduudanь bejee ylyyse xudaldan abxa baihan, tiime nagruuzka bolxo baina.

Partiiina propagaandiin zorilgo, kaadrnuudai marksiis-leeninske xymyyzelgiin zorilgo bolbol xydelmeriiin byxii halbarinuudai manai kaadrnuudta oobşçestviin xygzeltiin zakoonuud tuxai marksiis-leeninske nauukiiji şudalaxadanь tuhalaxa jabadalda baina.

Propagaandiin ba kaadrnuudai marksiis-leeninske xymyyzelgiin xeregiiji haizaruulxa xemzeenyyd tuxai asuudal xadaa olon ondoo oblastnoi partorganizaacanuudai propagandiistnuudai xabaadalgataigaar, BK(b)P-iin CK-ei nege udaa bişe xelselgiin predmeedenь baihan jym. Ene zuura, 1938 onoi sentiaabrьda „BK(b)P-iin istooriiin xuriaangii kyyrsiin" garalga bodolsogdohon baigaa. „BK(b)P-iin istooriiin xuriaangii kyyrsiin" garalga xadaa manai oron dotor marksiis-leeninske propagaandiin şine dalaisada exi tabixa baina geze togtoon ologdohon baigaa. BK(b)P-iin CK-ei xydelmerinyydei rezylьtaaduud xadaa, „BK(b)P-iin istooriiin xuriaangii kyyrsiin" garalgatai daşaramduulan, partiiina propagaandiiji emxidxen tabilga tuxai" tereenei medeeze togtool soo toliilogdohon baina.

Ene togtoolhoo barimtalan, BK(b)P-iin CK-ei 1937 ondo bolhon maartovska pleenymei „partiiina xydelmeriiin dutuunuud tuxai" medeeze şiidxeberinyydiiji bodolsozo, BK(b)P-iin CK bolbol partiiina propagaandiin talaar dutuunuudiiji zailuulxa ba paartiiin çleengyydei ba partiiina kaadrnuudai marksiis-leeninske xymyyzelgiin xeregiiji haizaruulxa talaar, udaadaxi glaavna xemzeejabuulganuudiiji tylеblehen baina gebel:

1. Partiiina propagaandiin ba agitaaciin xeregiiji nege gazarta onsodxoxo ba BK(b)P-iin CK-ei sostaav soo propagaandiin ba agitaaciin otdeeliiji ba xeblelei otdeeliiji propagaandiin ba agitaaciin jediine ypravleenide negedxexe, propagaandiin ba agitaaciin zoxixo otdeeliiji respyblikaanska, xizaarai ba oblastnoi partorganizaaca byxenei sostaav soo organizovaalalsaxa;

2. Propagaandiin kryzkovoi sisteemeer daşuuraxa jabadaliiji buruu geze medereed, paartiiin çleengyydeer marksiizm-leniniizmiin yndehe huurinuudiiji individyaalьnaar yzen şudalaxa meetodiiji ylemze taaramzatai geze toolon, xebleldexi propagaandada ba propagaandiin lekcioonno sisteemiiji organizovaalxa jabadalda paartiiin anxaraliiji onsodxon xanduulxa;

3. Doodo zvenoogoi tula, manai kaadrnuudiiji şinedxen beledxexiin zilei kyyrsenyydiiji oblastnoi ceentr byxende organizovaalxa;

4. Dunda zvenoogoi tula, manai kaadrnuudai xojorzilei leeninske hurguuliiiji manai oronoi xede xeden ceentrnyydte organizovaalxa;

5. Paartiiin kvalificiirovenne teoretiiçeske kaadrnuudiiji beledxexiin tula, BK(b)P-iin CK-ei dergede marksiizm-leeniniizmiin deede hurguuliiiji gurbanzilei kyyrseteigeer organzovaalxa;

6. Propagandiistnuud ba gazeedne xydelmerilegşediiji şinedxen beledxexe zilei kyyrsenyydiiji manai oronoi xede xeden ceentrnyydte baiguulxa;

7. Vyyzenyydte marksiizm-leniniizmiin hurgagşadiiji şinedxen beledxexiin tula, marksiizm-leniniizmiin deede hurguuliiin dergede zurgaan harlin kyyrsenyydiiji baiguulxa.

Jabuulagdaza exileed baibaş, yşee xysed xemzeegeeree jabuulagdaadyi baigaa ede xemzeejabuulganuudiiji bejelyylge bolbol eeriingee yretei rezylьtaaduudiiji ygexejee udaxagyi baihanda hezeg ygei baina.

4. Teooriiin zarim xedii asuudalnuud

Manai propagandiis ba ideologiiçeska xydelmeriiin dutuunuudai toodo myn baha teooriiin, serьjoozno praktiiçeska udxaşanartai zarim xedii asuudalnuudaar xysed honortxolgo bolbol manai nyxedei dunda ygei baihan ba ede asuudalnuudaar zarim xedii busaidalai bii baihan jabadaliiji oruulan toololsoxo xeregtei. Bi bolbol jyrenxiidenь gyren tuxai, ilangajaa manai socialiis gyren tuxai asuudaliiji ba manai so[...] intelligeence tuxai asuudaliiji xaraada abnab.

Zarimdaa asuudag baina: „manaida eksplyataatorska [...]ginuud ygeixegdee, oron dotornai daisan anginuud busa [...] daraxa xyn ygei, tiimede, gyreniiji xereglexe xereglei [...] ygei, tere bolbol ygei bolon halaxa johotoi,—teed bid[...] jyynde manai socialiis gyrenei ygei bolon halaxa jabadal[...] tulaisanagyi biibdi, bidener jyynde tereeniiji duuhaxaa [...] donogyi biibdi, gyrente baidalai byxii ene nobşo nooxoij[...] niigon xajaxa sag boloo bişe aal?".

Ali yşee: „eksplyataatorska anginuud manaida ygei[...] deed baina, socialiizm gol tyleb baiguulagdaa, bidener k[...] muniizmda oşozo jabanabdi, tiin gyren tuxai marksiis hur[...] bolbol kommuniizmiin yjede jamarş gyren baixa johogyi [...] deg baina,—bidener jyynde manai socialiis gyrenei ygei [...]lon halaxa jabadaldanь tuhalaisanagyi biibdi, gyreniiji d[...] nostiiin myzeide tuşaan ygexe sag boloo bişe aal?"

Ede asuudalnuud xadaa, tedeenei aavtornuud bo[...] gyren tuxai Maarksai ba Eengelьsei hurgaalai zarim polo[...]ninyydiijinь hain sedьxeleeree seezeldehen baina geze ge[...]lene. Gebeş, ede asuudal xadaa myn baha ede nyxedyyd [...] hurgaalai bodoto udxiinь oilgoogyi, ene hurgaalai zarim [...]lozeeninyyd jamar istoriiçeska ysloovinuud soo zoxioogdo[...]niijinь oilgoogyi ba ilangajaa, myneө sagai ulasxooron[...] orşom baidaliiji oilgoogyi, kapitaliis xyrieelelgiin faaktiiji [...] socialiizmiin orondo tus kapitaliis xyrieelelgehee garhan a[...]nuudiiji onozo xaraagyi baihan tuxainь xelene. Ede asuu[...]nuud soo, kapitaliis xyrieelelgiiji gansaxan le segneegyi[...] badal baina bişe. Edeen soo myn baha byrzyaazna gyren[...]dei ba manai oronruu şpioonuud, aluurşad ba vrediitelьn[...]diiji elьgeeze baihan ba manai orondo seregeer dobto[...]oroxiin tula minyytiiji xylieen jadaza baihan, tedenei oo[...]nuudai roolь ba udxaşanariiji segneegyi jabadal baina, ter[...]len manai socialiis gyrenei ba socialiizmiin oroniiji gadaa[...]haa dobtolgohoo arşalaxiin tula zailaşagyi şuxala tereenei [...]regei, karaatelьna ba razveedovetelьne oorganuudai roolь [...] udxaşanariiji segneegyi jabadal baina. Ene segnexegyi ja[...]dalda gansaxan deere dursagdahan nyxedyyd nygeltei [...] geze mederexe xeregtei. Eneende myn baha bidener, bol[...]viigyyd bulta, medeeze xemzeegeer nygeltei bainabdi. Bide[...] bolbol trockiistnuudai ba buxaarincuudai verxyyşkiin şpio[...]ko ba zaagovorşçiçeska deejatelьnostь tuxai, materiaalnu[...]haa xaraxada, ede gospodaanuud byri Oktiaabrьska [...]voliyyciin tyryyşiin ydernyydte xariiin razveedkiin şpi[...]nuud baihan ba zaagovorşçiçeska deejatelьnostьjee jabu[...]han baigaaşji haanь, zybxen hyylei yjede, 1937—[...]onuudta medehemnai gaixaltai bişe aal? Ene serьjoozno [...]regiiji bidener jaagaad onozo xarangyi garza şad[...] baigaa biibdi? Ene aldalgiiji jyygeer tailbarilaxab? Ene a[...]dalda—ede xynyyd tiiteree dooşoo unaxa jym geze bid[...]uridlan tuxailaza şadaxagyi baigaabdi geze jyre xariuusa[...] baina. Gebeş, ene xadaa tailbarilga bişe, tiihee tiiteree op[...]daani bişe, uşaranь xadaa aldahanai faakt faaktaaraa ylene. I[...] aldalgiiji jyygeer tailbarilaxab? Ene aldalga xadaa xyny[...]huliiji, tedenei bardamnalgiiji, tedenei xaraakternostьgyiji [...]reglen, tede xynyydiiji şpioonsko seetьdee busaiduulxa b[...]de xynyydeer Soveed gyrenei oorganuudiiji xyrieelxiiji o[...] dodog ba bideniiji xyrieeleze baigaa byrzyaazna gyreny[...] razveedevatelьske oorganuudiiji ba tede gyrenyydei mexan[...]miin xyse ba udxaşanariiji segneegyi jabadalaar tailbarilag[...]na. Ene xadaa manai socialiis gyrenei ba tereenei razveed[...] mexaniizmiin roolь ba udxaşanariiji segneegyi jabadalaar, [...] razveedkiiji segneegyi jabadalaar, Soveed gyrenei derge[...] razveedke xadaa zize ba eeltei jyyme geeşe, soveed razv[...]kiiji, myn Soveed gyreniişji, dreevnostiiin myzeide ha[...] tuşaan ygexe uşartai bolxobdi gehen tuxai şaşaldaagaar [...] barilagdana.

Ene segnexegyi jabadal manaida jamar xyrihen d[...] bii bolon garza şadaxa baigaab?

Ene xadaa gyren tuxai marksiizmiin hurgaalai zarim x[...] niite polozeeninyydei gyisedyylegdeegyi ba dutamag baih[...] xyrihen deere bii bolzo garhan baina. Ene xadaa,bidener bol[...] teoretiiçeske niitelelgede bajalig materiaal ygeze baigaa xorin[...] gyrenei deejatelьnostiiin praktiiçeska oopedtoi baihaar b[...] manaida duraxyselei baigaa sagta, ene teoretiiçeske algas[...] amzaltatai xyseldyylxiin arga baihaar baitar, gyrenei teoo[...] asuudalnuudta manai boloşogyi-bespeeçneer xandahan d[...]hee delgeren tarahan baina. Marksiizmiin teooriiiji saaşa[...] razrabootalxa gegdehen, orodoi marksiistnuudai teoretiiç[...] ujalganuud tuxai Leeninei şuxaliin şuxala zaabariiiji bid[...] martahan bainabdi. Eneen tuşaa, Leenin egeel iigeze xel[...]

„Bidener bolbol Maarksai teooriiiji jamar nege x[...] dyyrenxei ba oiroo xyrteşegyi jyymen şingieer [...] xaranagyibdi; bidener bolbol, xarin, tus teoori xadaa [...] bee azabaidalhaa geegdexejee hanaagyi haa, byxii[...] iyyigeer socialiistnuudai saaşanь dabşuulxa **johotoi**, [...] nauukiin gansaxan le gol exin huuriiijinь tabihan b[...] geze etigengi bainabdi. Maarksai teooriiiji **samosto**[...]**talьnaar** razrabootalxa jabadal orodoi socialiistnuudta [...] gajaa zailaşagyi şuxala geze bidener hananabdi, uşa[...] xadaa ene teoori bolbol zybxen le niite **xytelberi**[...] polozeeninyydiiji ygene, enenь bolbol **tusxailьbal** A[...]lida Fraancahaa ondoogoor, Fraancada Germaanihaa [...]doogoor, Germaanida Rossiihoo ondoogoor xeregle[...]deg baina". (Leenin, t. II, niuur 492).

Zişeelxede, Eengelьsei ygehen, socialiis gyrenei xy[...]tiin teooriiin klassiiçeska foormuliiji abja:

„Medel doro bariza baixa xeregtei, obşçeestvenne[...]ginuudai ygei bolxodo, nege angiiin nygeedeдee [...] poodstviin ba yiledberiiin, myneө sagai anaa[...] yndehetei baihan, baiza baixiin tyleө temeselei [...] bolxodo, endehee garadag tulaldaanuudai ba xyse[...]genyydei zailuulagdaxada, tiixedenь daraxa ba bariia[...]xa xyn ygei bolxo, tiixedenь, myneө ene fyynkciij[...] geze baigaa, gyrenei zasagai xereglelenь ygei bolon [...]laxa jym. Byxii oobşçestviin ynexeer tyleelegşenь [...]lon gyrenei vestypaaldag, tyryyşiin aakt — yiledbe[...] xeregselnyydei ovşçeestvenne ymse bololgo xadaa,[...]ren bolzo tereenei hyyişiin samostojaatelьna jabuu[...] bolxo baina. Obşçeestvenne xarilsaanuudta gyrenei [...] sagai xamaaralsalga xadaa baga bagaar ylyy bolxo[...] eeree baihaar bolixo baina. Niuurnuudaar ypravli[...] jabadalai huurida veeşçьnyydeer ypravliaalxa jabad[...] yiledberiiin proceessyydeer xytelberilexe jabad[...] bolxo baina. Gyren bolbol „boliuulagdadag" bişe, [...] xadaa ygei bolon haladag jym". (F. Eengelьs, „Anti[...]ring", 1933 on, Partizdaadai izdaani, niuur 202).

Eengelьsei ene polozeeni zyb gy?

Tiime, zyb, gebeş xojor ysloovinuudai negeneinь [...]haa: a) **xerbee**, şinzelelgede zoxistoi baixiin tula ulasx[...]diin orşom baidalhaa oronoo ba gyreniiji izoliirovalaad, e[...]hee ulasxoorondiin faaktorhaa anxaralaa xolodxozo, [...] gansaxan le miil dotoodiin xygzeltiin xaraa joho de[...] socialiis gyrenei yzen şudalalgiiji jabuulxa gy, ali b) [...] socialiizm bolbol byxii oronuudta gy, ali olonxi oro[...]ilaad baina geze, kapitaliis xyrieelelgiin orondo social[...]

(*Nyxer Staalinai doklaadai yrgelzele I gurbadaxi[...]ta*).

Nyxer Staalinai doklaadai yrgelzelel

elge niuur deere bii baina geze, gadaadahaa dobtolgiin lanuud busa ygei, aarmiiiji ba gyreniiji şangadxaxiin xe- l busa ygei geze uridlan bodomzolxodo.

Zee, teed xerbee socialiizm bolbol gansaxan le nege, aar abtahan orondo ilahan baiza, tiin, eneen deerehee, orondiin ysloovinuudta anxaralaa xolodxozo ogto bol- l,—iime uşarta jaaltai geeşeb? Ene asuudalda Eengelьsei ula xariuu ygenegyi. Eengelьs bolbol iime asuudaliiji jyrdeөş tabinagyi, tiime xadaa, tereende ene asuudalda u baizaş şadaxagyi baigaa. Eengelьs bolbol socialiizm byxii oronuudta gy, ali olonxi oronuudta baga jixeş egen sag soo ilaad baina geze uridlan bodomzolohon hee barimtalhan baina.Tiime xadaa, Eengelьs bobol en- i negen tusagaar abtahan oronoi ali negen konkreetne is gyreniiji bişe, xarin olonxi oronuudta socialiizmiin faakt bii gelee geed baixadaa, socialiis gyrenei xygzel- yrenxiidenь—„socialiizm bolbol olonxi oronuudta ilaba daa,—ene uşarta proletaarska, socialiis gyren jamar xu- nuudiiji yzexe johotoib geze asuugdana“ gehen foor- r şinzelene. Problieemiin gansaxan le ene niite ba aktna xaraakteraar, socialiis gyren tuxai asuudaliiji şinzel- Eengelьs bolbol ulasxoorondiin ysloovinuud,ulasxooron- orşom baidal bolxo, tiime faaktorhaa tonşi anxara- lodxohondo, tere faaktiiji tailbarilza bolxo baina.

Gebeş, eneegeer bolxodoo, өөriigөө toiruulaad kapitaliis lelgetei baihan, gadaadahaa seregei dobtolgiin zanal- rongi baihan, eneen deerehee ulasxoorondiin orşom haa anxaralaa xolodxozo şadaxagyi baihan ba өөriingөө de hainaar hurgagdahan aarmitaişji, hainaar organizovaalag- karaatelьna oorganuudtaişji, bexi razveedketeişji baixa l, tiime xadaa,—socialiizmiin dailan abalganuudiiji ga- haa dobtolgohoo arşalaxa argatai baixiin tulada, өөriin xysetei gyrentei baixa johotoi, negen, tusagaar ab- orondo socialiizmiin ilaltiin çaastna ba konkreetne uşar jyrenxiidenь socialiis gyrenei sydьbaa tuxai Eengelьsei ormuliiji delgeryylen taraaza bolxogyi baina.

Manai saghaa 45-55 zilei yjөөr tusagaarlagdahan, mark- n klaassiguudhaa, tedener bolbol ajaar xolo jireedyi tus tusagaar oron byxendexi istooriiin ziigzaguudai by- alibyxii uşaralnuudiiji uridşalan xaraxa hen geze erize yi. Marksiizmiin klaassiguud bolbol, bidener, marksiiz- laassiguudai potoomoguudai peeşen deeree amagalan d, belen şiidxeberinyydiiji zazalaza baixa argatai baixiim- lada (**bygediin enieeden**), tabi-zuun zil bolhon xoino sagaar oron byxende bii bolon garza bolxo, byxii ba l teoretiiçeske asuudalnuudta belen şiidxeberinyydiiji zoxioon tabiza ygexe hen geze erixe boloo haa, enieed- xo hen baina. Gebeş, bidener xadaa manai sagai mark- ud-leenincnyydhee,tedener bolbol marksiizmiin tus tusa- iite polozeeninyydiiji seezeldelgeer xizaarlaxagyi hen tedener bolbol marksiizmiin bodoto udxadanь nebteren hen geze, tedener bolbol manai oron dotor socialiis i 20-zil baiza baihanai oopediiji bodolsozo hurxa hen tedener bolbol, esestee, ene ooped deeree tulguurilaza rksiizmiin bodoto udxahaa barimtalan, marksiizmiin tus r niite polozeeninyydiiji konkretiziiroveleze, tedee- oçno bolgozo ba haizaruulza hurxa hen geze erize şa- a erixeşji johotoibdi. Leenin bolbol „Gyren ba revo- gehen өөriingөө suuta kniigiiji 1917 onoi aavgustda, an xelexede, Oktiaabrьska socialiis revoliyycehee ba l gyreniiji baiguulxahaa nege xedii hara urid bişee- ne kniigiingee glaavna zoriigiinь Leenin bolbol gyren Maarksai ba Eengelьsei hurgaaliiji opportuniistnuudai xazagairuulxa ba buzagairuulxa jabadalhaa arşalaxa gada xarahan baina. Leenin bolbol „Gyren ba revoliyy- xojordoxi çaastiiijinь bişexiiji ba tereen soogoo 1905 a 1917 onoi orod revoliyycenyydei oopedoi glaavna udiiji gargaxiiji bodomzolon tyxiөөrehen baigaa. Lee- bol өөriingөө kniigiin II çaastь soo, manai oron dotor zasagai mandaza baihanai ooped deere tulguurilan,gyre- oriiiji zoxioon tabixa ba saaşanь xygzyylxe geze xa- abhandanь hezeg baixa johogyi. Gebeş,yxel xadaa ene o gyisedxexe jabadaldanь haad xehen baina. Gebeş, l xeze yrdiөөgyi jyymiinь, tereenei şabinar xexe joho- erjeme aplodismeentnyyd).**

Gyren bolbol daisan anginuud bolzo oobşçestviin ras- orohonoi yndehe huuri deere bii bolon garaa, eksplya- ska ysөenxiiin intereesyydte eksplyatiirovalagdagşa olon- xazaarlan bariza baixiin tulada bii bolon garaa. Gyrenei l zebsegyydenь xadaa, gol ji:enxidee, aarmida, karaa- oorganuudta, razveedkede, tyrmede sugluulan xanduu- ag baigaa. Xojor gol fyynkcenyyd xadaa gyrenei dee- ostiiiji xaruulna gebel: dotoodiin (glaavnanь)—eksplya- agdagşa olonxiiiji xazaarlan bariza baixa ba gadaadiin anь bişe)—ondoo gyrenyydei territooriiin sçoodoor өө, gospoodstvologşo angiiin territooriiiji yrgedxexe l ondoo gyrenyydei dobtolgonuudhaa өөriingөө gyrenei oriiiji arşalaxa.Rabovladeelьçeske stroin ba feodaliizmiin a xeregenь tiime baigaa hen. Kapitaliizmiin baixada nь tiime baina.

Kapitaliizmiiji unagaaxiin tulada, zasaghaanь byrzyaziiji an le xuulaxa bişe, kapitaliistnuudiiji gansaxan le eks- irovalxa bişe, myn baha byrzyaziin gyrenei maşiiniiji, ei xuuşan aarmiiiji, terenei biyrokratiiçeska çinoovni- i, tereenei policiiji ogtolon yisoxixo ba tiigeed teree- huurida şine proletaarska gyrente baidaliiji, şine socia- reniiji tabixa zailaşagyi şuxala baigaa. Bolьşeviigyyd soxom tiigeze orohoniinь medeeze beze. Gebeş, eneen ee, proletaarska gyrenei eriite xereglelnyydte taaral- n xubilgagdahan, xuuşan gyrenei zarim xediь fyynkce- nь şine proletaarska gyrende yleze şadaxagyi geze og- lxogyi. Eneen deerehee, tiihee tiiteree, manai socialiis ei foormonuud xubilaltagyi ylexe johotoi, manai gyre- yxii exin tyryyşiin fyynkcenyyd myn saaşadaaşji xysed johotoi geze bolxogyi. Bodoto xereg deeree manai gy- foormonuud xadaa manai oronoi xygzeltehөө ba ga- n orşom baidalai xubilaltahaa bolzo xubildag baina ba aşji baixa.

Leenin iigeze xelexedee ton zyb baina:

„Byrzyaazna gyrenyydei foormonuud ton olon on- doo janziin baina, gebeş tedeenei gol udxanь nege ge- bel: ede byxii gyrenyyd bolbol tiigebe jaabaş, zygөөr eses hyyldee zaabol **byrzyaziin diktatuura** myn bolno. Kapitaliizmhaa socialiizmda şilzen orolgo xadaa aixabtar elbeg delbeg ba olon ondoo janziin politiiçeske foormul- nuudiiji ygengyi baiza şadaxagyi baihanь labtai, gebeş gol udxanь eneentei xamta zailaşagyi nege baixa: **pro- letariaadai diktatuura**“. (Leenin, t. XXI, niuur 393).

Oktiaabrьska revoliyyciin bolhon saghaa xoişo manai so- gyren bolbol өөriingөө xygzeltede xojor glaavna faa- diiji jabaza garhan baina.

Negedexi faazanь—ene xadaa Oktiaabrьska revoliyyce- exileed, eksplyataatorska anginuudiiji likvidaacalxa xyr- yje. Ene yjiin gol zoriigonь xadaa unagaagdahan angi- dai esergyyselgiiji daraxa jabadalda, interveentnyydei dob- hoo oronoo xamagaalxa jabadaliiji organizovaalalgada, pro- lennostь ba xydөө azaxiiji hergeen bodxooxo jabadalda, aliis elemeentnyydiiji likvidaacalxiin tula ysloovinuudiiji dxexe jabadalda baigaa hen. Eneentei taaralduulan, manai gyren bolbol ene yje soo xojor gol fyynkcenyydiiji bejelyyl- hen baina. Negedexi fyynkcenь—oron dotoroo unagaagdahan anginuudiiji daralga. Eneegeeree, manai gyren bolbol gazaa talahaa urdateexi gyrenyydiiji hanuulhan baina gebel, tedee- nei fyynkcenь xadaa medelde orodoggyinyydiiji daraxa ja- badal baigaa hen, gebesji haa, principiaalьna ilgaanь bol- bol, manai gyren xadaa eksplyataatorska ysөenxiiiji azalşa olonxiiin intereesyydei nerehee darahan baixadanь, urda teexi gyrenyydenь xadaa eksplyatiirovalagdagşa olonxiiiji eksplya- taatorska ysөenxiiin nerehee daradag baigaa. Xojordoxi fyynk- cenь—gadaadahaa dobtolgohoo oronoo xamagaalxa. Eneegee- ree, tere xadaa myn gazaa talahaa urdateexi gyrenyydiiji ha- nuulhan baina gebel, tedener xadaa bahal өөhediingөө oro- nuudiiji zebsegeer arşalalga erxiledeg baigaa hen, gebeşji haa, principiaalьna ilgaanь bolbol manai gyren xadaa azalşa olonxiiin dailan abalganuudiiji gadaadiin dobtolgohoo arşala- han baixadanь, urdateexi gyrenyyd xadaa iime uşarnuudta eksplyataatorska ysөenxiiin bajaligiiji ba ylyy erxiiji arşaladag baigaa. Ende yşөө gurbadaxi fyynkce baigaa hen gebel,—ene xadaa şine, socialiis azaxiin ba xynyydiiji socialiizmiin dyy- xeer şinedxen xymyyzyylxe jabadalai exin urgaltanuudiiji xyg- zyylxe өөriin gol zoriigotoi, manai gyrenei oorganuudai aza- xiin-organizaatorska ba kylьtyyrne-xymyyzyylgiin xydelmeri baigaa. Gebeş, ene şine fyynkce bolbol tere yjede serьjoozno xygzeltөө oloogyi hen.

Xojordoxi faazanь—ene xadaa goorodoi ba dereevniiin kapitaliis elemeentnyydiiji likvidaacalgahaa exilen, azaxiin so- cialiis sisteemiin xysed ilalta ba şine Konstituuca abalga xyr- terxi yje. Ene yjiin gol zoriigonь xadaa—byxii oron dotoroo socialiis azaxiiji organizovaalalga ba kapitaliis elemeentnyydei hyylşiin ylegdelnyydiiji likvidaacalga, kylьtyyrne revoliyyciiji organizovaalalga, oronoi oboroonii n tula xysed mynөө sagai aarmiiiji organizovaalalga. Eneentei taaralduulan, mynөө manai socialiis gyrenei fyynkecenyydenь xubilhan baina. Oron doto- roo seregeer daralgiin fyynkce bolihon—ygei bolon halahan bai- na, uşaranь xadaa eksplyataaca ygeixegdee, eksplyataatornuud busa ygei ba daraxa xyn ygei boloo. Daralgiin fyynkciin orondo, aradai zөөriiiji xulagailagşadhaa ba yrigşedhee socialiis ymsiiji xamagaalaxa fyynkce gyren de bii bolhon baina. Gadaadahaa dobtolgohoo oronoo seregeer arşalaxa fyynkce xysedөөrөө ylөө, tiime bolxolooroo, myn baha Ulaan Aarmi, Uhan Seregei Flood, tereşelen, xariiin razveedkeer manai orondo elьgeegde- deg şpioonuud, aluurşad, vrediitelьnyydiiji şyyreze barixa ba xeheexe jabadalda zailaşagyi şuxala karaatelьna oorganuud ba razveedke ylehen baina. Gyrenei oorganuudai aza- xiin-organizaatorska ba kylьtyyrne-xymyyzyylgiin fyynkce ylehen ba xysed xygzeltөө olhon baina. Mynөө oron dotoroo manai gyrenei gol zoriigo xadaa miirne azaxiin-organizaator- ska ba kylьtyyrne-xymyyzyylgiin xydelmeride baina. Manai aarmi, karaatelьna oorganuud ba razveedke tuxai xelebel, te- dener өөhediingөө xursa erieeree oron dotor teeşe bişe, xarin oronoigoo gazaa talauruu, gadaadiin daisadta esergyy xanduulagdanxai baina.

Xaraxadatnai, bidener mynөө, istooriido yşөө yzegdөөgyi ba өөriingөө foormoor ba fyynkcenyydeer nege- dexi faaziin socialiis gyrenhөө jixeşeg ilgaatai, tonşji şine, socialiis gyrentei bainabdi.

Gebeş, xygzeltenь eneendeere togton zogsozo şadaxagyi baina. Bidener, saaşaa, uragşaa, kommuniizm la oşozo jaba- nabdi. Gyren bolbol manaida myn baha kommuniizmiin ene yje soo ylexe gy?

Tiixe, xerbee kapitaliis xyrieelelgiin likvidiirovelegdee- gyi haanь, xerbee gadaadahaa seregei dobtolgonuudai ajuu- lai ygeixegdeegyi haanь, ylexe. Eneentei xamta oilgostoi gebel, manai gyrenei foormonuud bolbol dotoodiin ba gadaa- diin orşom baidalai xubilalgatai taaralduulan şineer xubilxa baina.

Ygei, xerbee kapitaliis xyrieelelgiin likvidiirovelegdee haanь, xerbee tere bolbol socialiis xyrieelelgeer helgegdee haanь, ylexegyi ba ygei bolon halaxa baina.

Socialiis gyren tuxai asuudalai xereg iime baina.

Xojordoxi asuudal—ene xadaa soveed intelligeence tu- xai asuudal.

Ene asuudalda, myn baha gyren tuxai asuudaldal, ma- nai paarti dotor zarim xedii todo bişe ba busaidangi oilgom- zo bii baina.

Soveed intelligence tuxai asuudalda paartiiin poziiciin xysed honortxolgiin baihaar baitar, soveed intelligeencede xarşa ba paartiiin poziicatai taaraxagyi yzelnyyd manai paarti dotor yşөөl tarangi baina. Ene buruu yzelnyydiiji taraagşad xadaa soveed intelligenciiji xydelmerişen angida ba tariaa- şanda xarşa, yngerxedөө, daisan xysen geeşe geze xaran, tereende xaixaramzagyigөөr, şoo yzelgөөr xandadag jaba- daliiji praktikovaaldag baihanь medeeze beze. Zygөөr, in telligeence bolbol soveed xygzeltiin yje soo, өөriingөө sostaa- vaiş talaar, myn өөriingөө baidalaiş talaar yndehөөrөө xubilza amzahan ba aradtai dyte bolzo, tereentejee ynen sexeer xarilsan azalalsadag bolhon, eneegeeree, tere bolbol xuuşanai, byrzyaazna intelligeencehee principiaalьna ilgaatai baina. Gebeş, ede nyxedte eneen xyrter xeregenь ygei baiza boloo xa. Tedener bolbol, pomeeşçigyydte ba kapitaliistnuud- ta intelligeenciin alba xedeg baihan, xuuşan sagta өөriin- gөө yndehetei baihan, tedө yzelnyyd ba xandasanuudiiji soveed intelligeencede buruugaar asaraad, xuuşan dyydkejee dydiilze yrgelzelhөөr baina.

Xuuşan sagta, revoliyyciin urdaxi sagta, kapitaliizmiin ysloovinuudta intelligeence, bolbol xamagai tyryyn, zөөritei anginuudhaa,—dvoriaanguud, promiişleenniguud, kypeecyyd, kulaaguud g. m. garhan xynyydhee byridedeg baigaa. Intel- ligeenciin zergenyydte myn baha meşçaanguudhaa, zize çinoovniguudhaa ba yngerxedөө, tariaaşad ba xydelmerişed- hөөş garagşad bii baigaa, gebeş tedener tende şiidxexii roolь dyyrgedeggyi ba dyyrgezeşji şadaxagyi baigaa hen. By- xelidөө intelligeence bolbol zөөritei anginuudhaa xooloigoo tezeedeg ba tedeneriiji obsluuzivaldag baigaa. Iimehee, manai oronoi revoliycioonno elemeentnyyd ba xamagai ty- ryyn, xydelmerişed bolbol intelligeencede etigedeggyi, ysөөn bişe uşarta duraagutadag baihanь oilgostoi baina. Zygөөr, xuuşan intelligeence bolbol, xydelmerişen angiiin xaraa joho deere garhan ba өөhediingөө sydьbaaji xydelmerişen angiiin sydьbaatai eses xyrterөө xolbohon zarimxedii jedi- niicenyyd ba xeden arbaad zorimgoi ba revoliycioonno xy- nyydiiji ygehen baina. Gebeş, intelligeenciin dunda tiime xynyyd danş ysөөn baigaa hen gebel, tedener bolbol byxe- lidenь intelligenciin fizinoomiiiji xubilgaza şadaxagyi baigaa.

Oktiaabrьska revoliyyciin hyyleer, xariiin seregei inter- veenciiji butasoxihonoi hyyleer, ilangajaa indystriiizaaciin ba kollektivizaaciin hyyleer, eksplyataaciiji ygeixelge ba azaxiin socialiis sisteemiin batazalga xadaa şine Konstituuciiji oron- doo ygexe ba azabaidaldanь jabuulxiin reaalьna arga baiguu- laad baixadanь, intelligeencetei xereg yndehөөrөө xubilhan baina. Xuuşan intelligeenciin ylemze jexe vlijaatelьna ba kvalificiirovanne çaastinь byri Oktiaabrьska revoliyyciin tyryyşiin ydernyydte intelligeenciin ylegşe maasahaa taha- ran ilgaraza, soveed zasagta temesel sonosxohon ba sabotaaz- niguud bolzo oşohon baina. Tere xadaa eneeneingee tylөө xatuu kaara amasaza, soveed zasagai oorganuudaar yisoxig- dohon ba halgaagdahan baina. Xoinogşodoo, tedenerhee byten ylegşedei olonxinь manai oronoi daisadta vrediitelь- nyyd, şpioonuud bolon verbovaalagdaad, eneegeeree intelli- geenciin zergenyydhee өөhediigөө zuraza xajahan baina. Xuuşan intelligenciin baga kvalificiirovanne, gebeş ylemze olontooto, nygөөde çaastinь xadaa „erxim saguudiiji“ xy- lieen, yni udaan nege gazartaa debhen yrgelzelze baigaa gebes, hyyleerenь, magad, garaaraa zangaza ba slyz- biistnyyd bolon oşoxo geze şiideed, soveed zasagtai taaral- daxa geze şiidehen baina. Xuuşan intelligeenciin ene gryyp- piin jixenxi çaastinь byri ybegereze yrdihen ba stroihoo garaza exileze baina. Xuuşan intelligeenciin gurbadaxi çaastinь, ur- da teexi çaastьda oroxodoo, byriş baga kvalifikaacatai baihan, goi jixenxidee, tereenei riadovoi çaastinь aradta niilen nege- deze ba soveed zasagiiji daxaza oşohon baina. Tereende hu- ralgaa xysөөxenь zailaşagyi şuxala baigaa hen, tiin tere xa- daa manai vyyzenyydte ynexөөrөө huralgaa xysөөhen baina. Differenciaaciin ba xuxaran ebderelei ene zoblonto proceess- tei xamta, şine intelligeenciin xysenyydei formirovaaniiin, mo- biiizaaciin ba sugluulgiin busalama proceess jabahan baina. Xydelmerişen angiiin, tariaaşanai, azalşa intelligeenciin zerge- nyydhee garahan, xeden zuu miangan zaluu xynyyd vyyze- nyydte ba teexnikymyydte oşohon ba hurguulinuudhaa bu- saad, intelligeenciin şingerehen zergenyydiiji dyyrgehen bai- na. Edener xadaa intelligeencede şine şuha jyylen oruulhan ba tereeniiji şineer, soveedskeer amidiiruulhan baina. Edener xadaa intelligeenciin byxii ynge şaraiji өөhediingөө oobra- zoor ba adliaar yndehөөrenь xubilgahan baina. Xuuşan in- telligeenciin ylegdelnyyd xadaa şine, soveed, aradai intelli- geenciin needrenyyd soo xailaza şingehen baişoo. Iimiin uşar- haa, aradtai niagta xolbogdohon ba өөriingөө maassaar arad- ta etigeltei ba ynenөөr alba xexejee belen baigaa şine, so- veed intelligeence baiguulagdaba.

Itoog deeree bidener bolbol mynөө, өөriingөө sostaa- vaarşji, myn өөriingөө sociaalьna-politiiçeske ynge şaraigaar- şji xuuşan, byrzyaazna intelligeencehee yndehөөrөө ilgaatai, olontooto, şine, aradai, socialiis intelligeencetei bainabdi.

Pomeeşçigyyd ba kapital istnuudta alba xeze baihan, xuuşan,revoliyyciin urdaxi intelligeencede,tereende etigexegyi ba tereentei temesexe zailaşagyi şuxala geze zaabariladag, intelligeence tuxai xuuşan teoori bolbol xysed taaraxa baigaa. Mynөө, ene teoori xadaa өөriingөө naha barahan ba tere bol- bol manai şine soveed intelligeencede taaraxaa bolinxoi bai- na. Şine intelligeencede xadaa, tereende ebte xani barisaagai johoor xandaxa, tereen tuxai anxaralaa tabixa, tereeniiji xyn- delexe ba xydelmerişen angiiin ba tariaaşanai intereesyydei nerehee tereentei xarilsan azalalsaxa zailaşagyi şuxala geze zaabarilahan, şine teoori xeregtei.

Oilgostoi geze hanagdana.

Tiihee tiiteree, gaixaltai ba zigtei baina gebel, intelli- geenciin baidaldaxi ede byxii yndehen xubilaltanuudai hyy- leer, byrzyaazna intelligeencede esergyy şiglyylegdehen xuu- şan teooriiiji, өөriingөө yndehe huuriaaraa socialiis intelligeen- ce myn bolxo, manai şine, soveed intelligeencede şiglyylen xereglexiiji hededeg xynyyd, medexede, manaida paarti dotor yşөө baidag baina. Ede xynyyd, medexede, mene haja zavoo- duud deere ba kolxoozuudta yşөө staxaanovskaar xydelmeri- leze baihanaa, xarin hyyleerenь, erdem olxiin tula vyyzenyyd- te elьgeegdehen, xydelmerişed ba tariaaşad bolbol johoto xy- nyyd bişe, xojordoxi soortiin xynyyd bolşono geze batalan xeledeg baixa jym. Erdem bolbol—xorotoi ba ajuultai jyymen bolno geeşeltei. **(Enieeden).** Bidener bolbol byxii xydelmerişe- diiji ba byxii tariaaşadiiji kylьtyyrne ba erdemtei bolgoxiiji xy- seze bainabdi, tiin bidener eneeniiji sagaaranь xexeşji baixab- di. Gebeş, ede zigtei nyxedei yzelөөr bolxodoo, iime yydxel bolbol өөr soogoo jixe ajuul şingeeze baihan bolno, uşaranь xadaa xydelmerişed ba tariaasadai kylьtyyrne ba erdemteinyyd bolhonoinь hyyleer, tedener xadaa xojordoxi soortiin xynyy- dei razriaadta oruulagdaza bolxo ajuulai urda baişaza bolxo baina. **(Bygediin enieeden)**. Sagaaraa, ede zigtei nyxedyyd bolbol geegdengiiji, barga bydyyligiiji, xaranxii munxagiiji, mraakobeesiiiji aldarşuulan duulxa xyrter holzorozo oşoxodoo bolxo baihaniinь magad baina. Enenьş teed oilgostoi daa. Teoretiiçeske endyynyyd xadaa xezeeş hain jyymende asara- daggyi ba asarazaş şadaxagyi baina.

Manai şine, socialiis intelligeence tuxai asuudalai xereg iime baina.

* * *

Partiiiji saaşadanь byxezyylxe talaar, manai zoriigonuud gebel:

1. Paartiiin çleengyydei soznaatelьnostiiin xemzeeji deere yrgeze ba paartiiin zergenyydte individuaalьnaar şilen abalgiin gurimaar, gansal zybxen le şalgagdahan ba kommuniizmiin xe- regte preedanne nyxedyydiiji abza, paartiiin sostaaviiji siste- matiiçeska haizaruulxa;

2. Xytelberilexii oorganuudai xytelberilexii xydelmeriiiji byri ylemze operatiivna ba konkreetne, byri baga zasedaatelьs- ka ba baga kanceliaarska bolgoxiin tulada, tedeniiji doodo şa- tiin xydelmeridenь dytelyylxe;

3. Kaadrnuudiiji şilen abalgiin xeregiiji centralizovaalxa, kaadrnuudiiji anxaraltaigaar urguulxa, xydelmerilegşedei dos- tooinstviiji ba dutuujinь narin şangaar yzen şudalaxa, zaluu xy- delmerilegşediiji zorimgoigoor debzyylxe, kaadrnuudiiji şilen abxa ba xubaarilan tabixa xeregiiji paartiiin politiiçeske lii- niiin eriltenyydte taaruulxa;

4. Partiiina propagaandiin ba agitaaciin xeregiiji centra- lizovaalxa, marksiizm-leniniizmiin idein propagaandiiji yrged- xexe, manai kaadrnuudai teoretiiçeske xemzeeji ba politiiçe- ske xatuuzaliiji yrgexe.

* * *

Nyxedyyd! Bi өөriingөө otçoodno doklaadiiji dyyrge- xemni.

Bi bolbol otçoodno yje soo, manai paartiiin jabaza garhan zamiiji niite çertaagaaranь zuraglan xaruulaab. Ene yje soo paartiiin ba tereenei CK-ei xydelmeriiin rezylьtaaduudanь me- deeze baina. Manaida dutuunuud ba alduunuud baigaa hen. Paarti ba tereenei CK bolbol tedeeniiji niuudaggyi ba tedee- niiji zahaxiiji oroldodog baigaa. Myn serьjoozno amzaltanuud ba jixe gyiseltenyyd bii, tedener manai tolgoiji erjyylxe jo- hogyi.

Glaavna itoog xadaa, manai oronoi xedelmerişen angi bolbol xyniiji xynei eksplyataacaldag jabadaliiji ygeixeed, socialiis stroiji batazuulan, өөriingөө xeregei ynen baihaniiji byxii delxeide todoruulan xaruulhan jabadalda baina. Eneen- de glaavna itoog baina, jaaxadaab gexede, ene xadaa xydel- merişen angiiin xysende ba tereenei esesei ilaltiin zailaşagyi- de etigeliiji byxezyylne.

Byxii oronuudai byrzyazii xadaa, arad bolbol kapitaliist- nuud ba pomeeşçigyydgyigөөr, kypeecyyd ba kulaaguudgyi- gөөr baiza şadaxagyi jym geze xeledeg le baina. Manai oro- noi xydelmerişen angi xadaa, arad bolbol eksplyataatornuud- gyigөөr amzaltatai baiza şadaxa baina geze xereg deerenь todoruulan xaruulba.

Byxii oronuudai byrzyazii xadaa, xydelmerişen angi bol- bol xuuşan byrzyaazna zuramuudiiji handaagaad, xuuşanainь orondo jamarş nege şine jyymiiji baiguulza şadaxa şadabarigyi jym geze xeledeg le baina. Manai oronoi xydelmerişen angi bolbol, tere xadaa xuuşan stroiji gansaxan le handaaza bişe,

(*Nyxer Staalinai doklaadai tygesxel—4-dөxi niuurta*).

BK(b) Paartiiin XVIII sjeezd

SJEEZDIIN DNEVNIIG

Maartiin 14-nei yglɵɵnei zasedaani

Maartiin 14-nei yglɵɵnei zasedaani deere BK(b)P-iin Centraalьna Komiteedei xydelmeri tuxai nyxer Staalinai, Centraalьna Revizioonno komissiin—nyxer Vladiimirskiin ba Kominteernedexi, BK(b)Paartiiin delegaaciin—nyxer Manuiilьskiin otçoodno doklaaduud tuşaa preeninyyd bolƶo dyyrebe. Preenide nyxed **Byrmiistenko** (Ukrainiin SSR), **L. M. Kaganooviç, Ƶaavoronkov** (Tyylьske ooblastь) ba Meexlis yge xelebed.

Nyxer Laazarь Moiseejeviç Kaganooviçiin tribyyn deere yzegdexede delegaaduud bolbol nerjeme ovaacaar ba „uraa" xaşxaraldaagaar ugtaba. Tereenei todo honor ba xojor çaashaa ylyy yrgelzelhen ygiiji sjeezd bolbol ugaa jixe anxaraltaigaar sonosobo. Nerjeme aplodismeentnyydeer xeden udaa tahalagdahan, nyxer Kaganooviçiin yge bolbol oronoi tuilai jixe ilaltanuudta ba xara metalluurgiin, şulun nyyrhenei promişlennostiin, neeftьmaltalgiin ba traansportiin urda baigaa saaşanxi zoriigonuudta zoriuulagdahan baina. Nyxer Kaganooviçiin ygejɵɵ dyyrgexede, zaal dotor nerjeme udaan aplodismeentnyyd boloo. Sjeezd bolbol ynen staalinska soraatnig nyxer Kaganooviçiji xyl deeree baiza amarşalba. „Uraa", „Nyxer Staalin mandag", „Aguu jixe Staalinda—Uraa" gehen abiaanuud taharşagyi bolno.

Sjeezd bolbol oboroonnii aradai komissaarai orologşo, negedexi raangiin armeiske komissaar nyxer Meexliisei ygiiji jixe xaluunaar ugtaba. Nyxer Meexlis bolbol Leenin—Staalinai xeregte xizaargyi preedanne, zyrxetei ba xatuuzahan bojeecyyd, komandiirnuud ba politxydelmerilegşediiji politiiçeske xymyyzyylxe talaar nyxer Staalin ba nyxer Voroşilovoi xytelberi doro, Xydelmerişen-Tariaaşanai Ulaan Aarmida jabuulagdahan, tuilai jixe xydelmerinyydtei sjeezdiiji taniilsuulba. Nyxer Meexlisei yge iigeze dyyrene:

„Manai voozdь ba bagşa mandag! Manai inag Staalin mynxedɵɵ azabaig!"

Nyxer Meexlisei yge xelehenei hyyleer tyryylegşe nyxer Andreejev bolbol preeniiji xaaxa tuxai duradxal orobo geze medeesebe. Otçoodno doklaaduud tuşaa 37 oraatornuud yge xelee. Sjeezd bolbol preeniiji xaaxa geze togtoobo.

Nyxer Andreejev bolbol otçoodno doklaaduud soo xelegdehen duradxalnuud ba viivodyydte arsahan jabadalai ygei baihan deerehee tygesxelei ygenyydhee doklaadçiguud arsaba geze medeesebe.

Udaanь nyxer Şçerbakoov duradxaltaigaar yge xelebe. Ukraiinska SSR, Moskoovsko ba Leeningraadska ooblastinuudai partiiina organizaacanuudai delegaacanuudai daalgabariaar, Şçerbakoov bolbol BK(b)P Paartiin sjeezdiin tygesxelei iime projeekt oruulba:

„BK(b) P-iin Centraalьna Komiteedei xydelmeri tuxai nyxer Staalinai otçoodno doklaadiiji duulaad ba zybşen xelseed, BK(b)P-iin XVIII sjeezd togtoono:

1. BK(b) P-iin Centraalьna Komiteedei politiiçeske liiniiji ba parakiiçeske xydelmeriiji haişaaxa.

2. Nyxer Staalinai otçoodno doklaadiiji haişaaxa ba nyxer Staalinai doklaad soo oruulagdahan politiiçeske xydelmeriiji ɵɵhediingɵɵ xydelmeride xytelberi bolgoxiiji byxii partorganizaacanuudta duradxaxa".

Ene duradxaliiji sjeezdiin delegaaduud nerjeme ovaacaar ugtaba. Sjeezd bolbol Leeninske—Staaliinska Centraalьna Komiteediiji toiron, nyxer Staaliniiji toiron nigta zagsanxai baihanaa ba ɵɵriingɵɵ bata bexi negediiliiji demonstraacalba. Nyxer Şçerbakoovoi duradxal golosovaanida tabigdaza, negenduugaar abtaba.

Sjeezd bolbol myn Centraalьna revizioonno komissiin otçoodiiji negen duugaar batalaba.

Nyxer Byrmiistenko bolbol yge abza, Moskoovsko, Leningraadska ooblastinuudai ba Ukrainiin partiiina organizaacanuudai delegaacanuudai daalgabariaar, Kominteernedexi BK(b)P-iin delegaaciin otçoodno doklaad tuşaa iime duradxal oruulaba:

„Kominteernedexi, BK(b)P-iin delegaaciin otçoodiiji duulaad ba zybşen xelseed, BK(b)P-iin XVIII sjeezd Kominteernedexi, BK(b)P-iin delegaaciin politiiçeske liiniiji ba praktiiçeske xydelmeriiji haişaana."

Nyxer Byrmiistenkiin duradxal xadaa byxii zaalai nerjeme aplodismeentnyyd doro negen duugaar abtaba.

Maartiin 14-nei ydeşiin zasedaani

Maartiin 14-nei ydeşiin zasedaani 18 çaas 10 minuutada nyxer **Şçerbakoovoi** tyryylelge doro neegdebe.

SSSR-ei aradai azaxiin xygzeltiin gurbadaxi tabanziilei plaan tuxai doklaad xelexiin tula nyxer V. M. Moolotovto yge ygtebe. Sjeezd bolbol nyxer Moolotoviiji nerjeme ovaacaar ugtaba. Zaal xadaa nyxer Staalinai ynen soraatnigiiji xyl deeree baiza amarşalba. Xeden minuuta soo ovaaca yrgelzelne. Nyxed Staaliniiji ba Moolotoviiji xyndelhen abiaanuud zaalhaa duuldana.

Nyxer Moolotovoi doklaad 22 çaas xyrter yrgelzelee. Nyxer Moolotovoi tygesxelei yge nerjeme udaan ovaaca doro dyyrebe. Manai ilaltanuudai organizaator— nyxer Staaliniiji xyndelhen ba Leeninske—Staalinska Centraalьna Komiteediiji xyndelhen amarşalgiin ygenyyd xeden minuuta soo yrgelzelne.

Moskvaa ba Moskoovsko ooblastiin, Leningraad ba Leningraadska ooblastiin xydelmerişed, kolxoozniguud ba soveed intelligeenciin delegaacanuud sjeezdiiji amarşalxaa jirebe. Moskoovsko delegaaciin nerehee—Soveed Sojuuzai geroi, aldarta lioodçig Valentiina Grizodyybova, Leningraadska delegaaciin nerehee—nyxer Kartaşoov gegşed ygenyydiiji xelebe.

„Dinaamiin" katoog deere bolhon konьkiigoor uriildaan. Mixailovoi foto.

NYXER STAALINAI DOKLAADAI TYGESXEL

(Tygesxel. Exiniiinь 1. 2 ba 3-daxi niuurnuudta)

myn baha şine, erxim hain, socialiis stroiji, tiixe zuuraa, kriizisyydiişji, xydelmerigyldeiiişji mededeggyi tiime stroiji baiguulxa şadaxa xysed şadabaritai baina geze xereg deere todoruulan xaruulhan baina.

Byxii oronuudai byrzyazii xadaa, tariaaşan bolbol socializmiin zamda orozo şadaxa şadabarigyi jym geze xeledeg le baina. Manai oronoi kolxoozno tariaaşan bolbol tere xadaa socializmiin zamda amzaltatai orozo şadaxa baina geze xereg deere todoruulan xaruulna.

Byxii oronuudai byrzyaziin ba tereenei reformiistska hyyl şirqegdel ilangajaa tuilaxiiji xysedeg, tere glaavna jyymenь xadaa,—ɵɵriingɵɵ xysenyydte xydelmerişen angiin etigeliijinь, tereenei ilaltiin bolmoorto ba zailaşagyide etigeliijinь yhehyylxerenь halgaxa ba tereegeeree kapitaliis raabstviiji mynxeryylxe gehen jabadal baina. Uşaranь xadaa, xerbee kapitalizm yşɵɵ unagaagdaagyi ba tere bolbol yşɵɵl baiza yrgelzelhɵɵr baixadaa, tere bolbol eneegeeree ɵɵriingɵɵ byxii baha şanarnuudta bişe, xarin ɵɵriingɵɵ ilaltiin argabaidalda yşɵɵ xysed etigel proletariaadta ygei baihan jabadalda ujalgatai baihiijinь byrzyazii mededeg baina. Ene şiglyylgeer byrzyaziin oroldolgo xadaa xysed amzaltagyi ylexe hen geze xeleze bolxogyi. Byrzyazii ba xydelmerişen angiin hanalsedьxeliiji hezeglelei ba etigexegyin xoroor medeeze xemzeegeer xorolozo şadahan baina geze medeexe xeregtei. Xerbee manai oronoi xydelmerişen angiin amzaltanuud, xerbee tereenei temesel ba ilalta bolbol kapitalis oronuudai xydelmerişen angiin dyyxiji yrgexiin tulada ba tereende ɵɵriingɵɵ xysenyydte etigeliiji, ɵɵriingɵɵ ilaltada etigeliiji byxezyylxiin tulada tuha bolzo ygɵɵ haanь, manai paarti bolbol demii xydelmerileegyi tuxaigaa xeleze şadaxa baina. Tereşji tiigexe baihandanь hezegleltegyi baina. **(Nerjeme, udaan aplodismeentnyyd)**

Manai ilaltata xydelmerişen angi mandag! **(Aplodismeentnyyd).**

Manai ilaltata kolxoozno tariaaşan mandag! **(Aplodismeentnyyd).**

Manai socialis intelligeence mandag! **(Aplodismeentnyyd).**

Manai oronoi araduudai aguujixe ebte xani barisaan mandag! **(Aplodismeentnyyd).**

Byxesojuuzna Kommuniis (bolьşeviigyydei) paarti mandag! **(Aplodismeentnyyd).**

(Bygede delegaaduud xyl deeree bodso, nyxer Staaliniiji amarşalanad, tereende udaan ovaaca xeene. „Uraa! Nyxer Staalin mandag! Aguujixe Staalinda—uraa! Manai inag Staalinda—uraa!").

Tyryy xynyyd paartiiin zergede orono

BK(b) P-iin ustaavta xubilalta oruulxa tuxai nyxer Ƶdaanovai doklaadai teezisyydiiji zyblen xelseze baihan yjedɵɵ, Tynxenei aimagai Xerenei MTS-iin dergedexi partiiina exin organizaaca bolbol nyxer Seevrin (MTS-iin staarşa mexaanig) ba kombainioor-staxaanovec nyxer Malaanov gegşediiji BK(b) P-iin kandidaadta abhan baina.

Nyxer Malaanov bolbol 6 zilei torşo soo Tynxenei ba Xerenei MTS-da xydelmerilexe zuuraa azalai byteesiin hain pokazaatelь xaruuldag ba aktiivnaar xydelmerilledeg baigaa. Nyxer Seevrin bolbol 1937 ondo mexanizaaciin ba elektrofikaaciin Tamboovsko teexnikymde huraza dyyrgeed jirehen baina.

Ede nyxed paartiin zergede oroxiingoo urda, BK(b)P-iin istooriiji samostojaatelьnaar aktiivna yzeze baihan baina. Nyx. Seevrin bolbol oilgogdoogyi asuudalai talaar, partoorg Malaaxanovta xandaza, asuudaldaa xariuu abadag baina. Gadana, nyxer Seevrin xadaa traaktornuudai remoontiin xydelmeriiji zybɵɵr organizovaalhanai rezylьtaadta, tus xydelmerijɵɵ baigşa maartiin 1-de dyyrgehen baina.

1938 onoi sentiaabriin 1-de ene partiina organizaaca xadaa BK(b) P-iin 4 çleengyydtei ba 4 kandidaaduudtai baigaa. Mynɵɵ 8 çleengyydtei, 9 kandidaaduudtai boloo. Tus partorganizaaca bolbol partiina bişe aktiivnuudai dunda politiiko-xymyyzyylgiin xydelmeriiji hainaar jabuulna. Gadana, şine kaadrnuudiiji debzyylxe jabadalda anxaralaa tabidag baina. Ƶişeelxede, kyzneecne xeregyydei talaar instryykter nyxer Dalьbiinov MTS-iin orologşo direektorte debzyylegdehen ba BK(b) P-iin istooriiji samostojaatelьna jixe aktiivnaar yzene. Kolxooznig nyxer Siziix bolbol traaktorna xydelmeriin yçoodoi talaar teexnikiin xariuusalgatai xydelmeride debzyylegdeed, mynɵɵ xydelmeriɵɵ zybɵɵr tabiza şadaa.

Kombainioor nyxer Tontoojev, traktoriist Angarxaajev ba busad mynɵɵ BK(b) P-iin zergede oroxiin tulada beledxeze baina.

B. Angaarov

Xariuusalgagyigɵɵr xandana

Yzeg bişeg medexegyiji 1939 onoi main negen boltor likvedlirovelxe xereg xadaa aimaguudai aradai gegeerelei tahagai, somsoveedyydei, kolxoozuudai xytelberilegşedei, likvidaatornuudai ba kylьtarmeicyydei mynɵɵdeer egeen tyryyşiin zorilgo baixa johotoi.

Teed, ene xeregte zarim kolxoozuudai xytelberilegşed ba likvidaatornuud xadaa xariuusalga bagatalgaar xandaza, xudal medeenyydiiji xyrgexe ba yzeg bişeg medexegyişyydiiji huralsalaza bygedeiijinь xabaaduulxiin tuxai xemzeenyydiiji abadaggyi jabadalnuud bii baina.

Zakaaminai aimagai, Buriaad-Caxirai somonoi, „Ulaan-Tariaaşan" kolxoozdo (tyryylegşenь nyxer Ceremppiilov) xamtadaa yzeg bişeg medexegyişyyd 55 ba 39 baga bişegten bii geze tuxaillamzaar abtahan todorxoi bişe medeetei, edeneriiji hurgaxiin tylɵɵ nege likvidaator, 3 kylьtarmeicyyd azallaza baidag baina.

Ede yzeg bişeg medexegyişyydei ba baga medegşedei huralsaza baihanai tuxaida medeegee aimagai gegeerelei tahagta xyrgexedee, tus kolxoozoi xariuusalgata likvidaator B. Dondokoov xadaa yzeg bişeg medexegyişyyd ba baga bişegten „100 proc. huralsalda xanduulagdaza baina" gehen xudal medee xyrgedeg baina.

Ƶişeelxede, likvidaator nyxer Dondokoov xadaa yder bvxende yzeg bişeg medexegyi 22 xynyydte ba baga bişegtei 27 xynyydte zaniaati jabuulxa johotoi baigaa. Edenheenь zarim ydernyydte 4-5 xynyyd zaniaatidanь sugtaradag, zarim xynyyd hara sooroo 1-2 udaa zaniaatida xandadag baibaş, „100 proc. huralsalda xandad ig" geze xudal medee xyrgedeg baina.

Gadana, kylьtarmeijec nyxer Mynxyyjevte yzeg bişeg medexegyi 17 xynyydiiji ba baga bişegtei 5 xynyydiiji, xamta 22 xynyydiiji daalganxai. Teed, Mynxyyjevnei yder byxende aldadgyi, negeş xyniiji dutuugyi ali byxende jabaza zaadag geze medee xyrgedeg, 22 ailda „ailşaar" orood garxa bişe, xarin tedenerte zaniaad jabuulxa bolno. Teed 22 xynyydiiji nege yder obsluuzivalxa jabadal ugaa berxetei xereg baina.

Ene metiin dutuu zylnyydei baibaş, aimagai gegeerelei tahag (Bituujev) ba kolxoozoпь tyryylegşe Cereimpiilov gegşed „namhaa saaguur, naranhaa naaguur" geze zoxixo xemzeejinь oroidooş abanagyi. Tiimehee yzeg bişeg medexegyişyydiiji 1939 onoi main negen boltor yzed bişegte 100 proc. hurgaxa ujalgatai baihanaa medexe şuxala.

C. Cedeenov.

Turşalgiin ga
jyy xaruuln

(Telefoonoor abtaba)
tiin 9-de Biçyyrei aima
şiinna-traaktorna staanc
jabuulagdahan turşalgiin
ganuud xadaa xabarai t
erximeer beledxexiin
ton jixe udxaşanartai
Ene garalganuud bolbol
na-traaktorna paarkanuu
sed remoontologdonxo
riuuçaar xysed xanga
baihiiji eliryylhenhee
tedeende olon difeekt
eliryylƶe gargahan baina.
Kliyyçiin MTS-iin rem
ƶo gargahan 9 traaktorn
negeniinь sanar mu
remoontologdohondo
dobo.

Gadana, Biçyyrei MT
muu baidaltai. 15 tra
plyygyydenь, 8 seeja
denь yşɵɵ mynɵɵ xy
moontologdoogyi bain
moontologdoƶo garga
8 traaktornuudai negeni
logdohon baina. Myn,
nuudiiji beledxelgiin tal
olon dutuu dundanuud
legdee. Ene MTS xada
jalşçigyyd, priceepşe
jarovizaatornuud, yçoo
ba busad kaadrnuudiiji
xyrter beledxeedyi bain
niiji beledxexe kyyrsen
ganizovaalagdaagyi. T
yjede xydelmeilxe br
nuudai spiisogiiji saarha
re zoxioohonşji haa, xy
rilegşedɵɵrɵɵ zybşɵɵgy
Kolxoozuudtai doogov
diiji batalxa xemƶenyy
le xangaltagyi. Maartii
ene ton şuxala xemƶeeja
exilegdeedyi baigaa.

Ede asuudalnuud xadaa
gai gyisedxexe kom
preziidiym deere xelse
dutuu dundanuudaa 5-6
goi torşo soo likvidiirov
MTS-uudai direektornyy
kolxoozuudai tyryylegşe
ujalgalhan baina.

ILЬKO

ZURAG DEERE: Ava
gɵɵr 1 millioon kilo
gazarta niidehen, a
graƶdaanska floodoi s
viiji şagnaxa znaag.
TASS-iin fotoxroon

Seekcenyydei xydelmeriiji haiƶaruulxa

SSSR-ei Sovnarkoom ba BK(b)P-iin Centraalьna komiteed bolbol 1936 onoi janvaariin 16-nai yderte gargahan ɵɵhediingɵɵ togtoomƶoor, manai oronoi jixe nahatanai dunda yzeg bişeg medexegyi jabadaliiji eseslen likvidaacalgiiji bojevoi zorilgo bolgozo tabihan baina.

SSSR-ei Sovnarkoom ba BK(b)P-iin Centraalьna Komiteed xadaa gooroduudai, raioonuudai ba seelьske soveedyydiiji, gegeerelei tahaguudai xydelmeride sag yrgelziin kontroolь tabixa ba jixe nahatanai dunda xydelmeri organizovaalxadanь tedenerte yderbyriin tuhalamƶa yzyylxiijinь ujalgalhan baina. Gadana, yzeg bişeg medexegyi ba baga medexe jabadaliiji likvidaacalxiin tylɵɵ goorodoi ba dereevniin byxii kylьtyyrne xysenyydiiji mobilizovaalxa baina.

Ene xemƶeejabuulganuudiiji amzaltatai gyisedxexiin tylɵɵ, yzeg bişeg medexegyi ba baga medexe jabadaliiji likvidaacalxa seekcenyyd xadaa goorodoi, raionuudai ba seelьske soveedyydte bii bolgogdohon baina. Gebeş, manai respyybliikiin olonxi raioonuudta yzeg bişeg medexegyi jabadaliiji likvidaacalga ton muu jabana ba ene xydelmeriiji haiƶaruulxiin tula goorodoi soveedyydei, raigyisedkoomuudai ba seelьske soveedyydei tyryylegşener jamarş xemƶee abanagyi.

Mesoovsko gorsoveedei tyryylegşe nyxer Petroov bolbol yzeg bişeg medexegyi ba baga medexe jabadaliiji likvidaacalgiin seekciin talaar, byxii xydelmerijɵɵ seekciiji erxilegşe nyxer Jersoovto daalgaad, teed teede xojoroi xeniinşji, xydelmerijɵɵ jabuulnagyi. Yzeg bişeg medexegyi ba baga medexe xynyydenь hurguulinuudta xabaaduulagdaagyi zangaaraa baina.

Yzeg bişeg medexegyi jabadaliiji likvidaacalxa seekcenyyd, Bauuntiin raioonoi byxii tyzeemne ba seelьske soveedyydte bii bolgogdohon baibaşji, soveedyydei xytelberilegşedei zyghɵɵ xytelberiiin ygei deerehee tede seekcenyyd xydelmerilnegyi. Tus raioonoi xytelberilegşed bolbol seekcenyydei xydelmeriiji haiƶaruulxiji xysenegyi.

Yzeg bişeg medexegyi jabadaliiji likvidaacalgiin talaar hainaar xydelmerildeg seekcenyyd bii. Tedener ɵɵhediingɵɵ zorilgonuudiiji dyyrgeze şadanad.

Kabaanskiin raioonoi Koleesnikova selьsoveedei tyryylegşe nyxer Neeçkin yzeg bişeg medexegyi jabadaliiji likvidaacalxa seekciin erxilegşe bolhon baina. Tere xadaa yzeg bişeg medexegyi ba baga medexe jixe nahataniiji nahatanai hurguulida 100% xanduulhan ba yzeg bişeg medexegyi jabadaliiji tyrgɵɵr likvidaacalxiin tylɵɵ temeseƶe baina.

Koleesnikovo selьsoveed xadaa, Kabaanskiin raioon soo, yzeg bişeg medexegyi jixe nahataniiji hurgaxa talaar tyryy huuri eƶelne. Muxar-Şiberei aimagai Xonxoloin selьsoveedei yzeg bişeg medexegyiiji likvidaacalgiin seekciin tyryylegşe—xysed bişe dunda hurguuliiin hurgagşa nyxer Sorookin gegşe—xysed bişe dunda hurguuliiin hurgagşanarai ba kylьtarmeicyydei xysɵɵr, yzeg bişeg medexegyi ba baga medexe jixe nahatadiiji 100% hurguulinuudta xanduulƶa şadaa. Mynɵɵ tende yzeg bişeg medexegyi 133 xyn ba baga medexe 217 xyn huralsaƶa baina.

Zakaaminai aimagai Xuƶarai somon dotor, yzeg bişeg medexegyi jabadaliiji likvidaacalxa seekciiji xytelberilegşe nyxer Xandaƶaapova gegşe yzeg bişeg medexegyi 162 xyniiji ba baga medexe 155 xyniiji nahatanai hurguulinuudta xanduulhan baina.

Yzeg bişeg medexegyi ba baga medexe jabadaliiji likvidaacalxa seekcenyydiiji, likvidaacalgiin xydelmeriiin ştaab bolgoxo ba seekciin ştaabta soveedei çleengyydtei adaliaar jixe nahatanai hurgagşadiiji, komsomoolьcuudiiji, kylьtarmeicyydiiji ba nahatanai hurguuliiin huralsalai udaarniguudiiji xanduulxa johotoi.

Seekcenyyd bolbol jixe nahataniiji hurgaxiin tulada nahatanai hurguulinuudai tylɵɵhete hurgagşahaa gaƶaaguur, doloon klaasshaa dooşo bişe obrazovaanitai albaxaagşadiiji, kylьtarmeicyydiiji, exin ba dunda hurguulinuudai hurgagşadiiji, vraaçuudiiji, agronoomuudiiji ba komsomoolьcuudiiji
dalsuulxa xeregtei. Myn y
şeggyişyydiiji hurgaxa jab
deede klaassuudai hurag
xanduulƶa bolno.

Individyaalьna ba gry
huralsalai jabasiiji ba yze
şeggyişyydei, myn ba
şegtedei huralsaldaa xan
ji şalgalga, ba huralsalai
...vo prograammiiji narin
giiji xaraxa jabadalnuud
cenyydei ujalgada or
Aradiiji gegeeryylxe ot
nahatanai hurguuliiin h
şadaar profsojuuzna ba
somoolьsko organizaa
daar xamta maassova po
gegeerelei xydelmeriiji
nai hurguuliiin hurgagşad
da ɵmxidxeze, xydeeƶes
literatuuriin unşalga ja
xɵɵreldɵɵ, doklaad, eks
g. m. xexe johotoi.

Raioonoi ba xaniin
dyydte, jixe nahatadiiji h
xydelmeriiin jabadal tux
tere xydelmeride profsoj
komsomoolьsko ba s
organizaacanuudai jamar
baadalsahan tuxai statьj
diiji bişexe. Gansaxan le
seekcenyydei ba yzeg bişe
ji likvidaacalxa seekcen
amzaltatai xydelmeri xada
1 boltor yzeg bişeggyiji lik
calxa zorilgiiji dyyrgexe

Goorodoi soveedyydei
legşener, raigyisedkoom
seelьsoveedyyd bolbol,
nyydeegee xydelmeriiji
ruulxa johotoi.

BMASSR-ei Narko
soi inspeekter I. Xaar

Xariuusalgata redaaktor R. BIMBAAJEV.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, Центросоюзная 19. Телефоны редакции: редактор 3-44 отв. секретаря 8-23, с. х. отдел 7-55, промотдел 5-07.

NKMP-iin tipografi

Glavliit №